

VANHEMPANA SUOMESSA -MATERIAALI

MUUALTA SUOMEEN MUUTTANEIDEN
VANHEMPIEN KANSSA
TYÖSKENTELYYN

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOKSEN
KÄSIKIRJAN POHJALTA KIRJOITTANEET
MARIA KOIVISTO JA NGAN TRAN
2021-2023

ESIPUHE

Hyvä lukija,

Vanhempana Suomessa -ryhmäkäyntien runko pohjautuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Vanhempana Suomessa-käsikirjaan, jonka ovat kirjoittaneet Natalia Skogberg ja Taina Laajasalo. Ryhmien tavoitteena on antaa muualta Suomeen muuttaneille vanhemmille tietoa siitä, millaista on olla vanhempi tässä yhteiskunnassa ja vahvistaa osallistujien pystyvyyden tunnetta. Tämän kautta myös lasten hyvinvointi ja turvallisuus voivat lisääntyä.

Ryhmäkäyntien runko muotoutui ryhmätoiminnan pilotointivaiheen aikana 2021–2023 Helsingin kaupungin lapsi- ja perhepalveluissa. Materiaali on koottu ryhmiä vetävien ammattilaisten tueksi. Vanhempana Suomessa intervention sisältöjä voi kuitenkin hyödyntää myös yksittäisten perheiden ja vanhempien parissa työskennellessä. Runkoon on koottuna viisi teemaa, joita käsitellään Vanhempana Suomessa -vanhempainryhmissä. Tämä materiaali on tarkoitettu käytettäväksi yhdessä Vanhempana Suomessa – ryhmäkertojen diojen kanssa. Materiaaliin on pyritty poimimaan parhaat vinkit toimiviksi huomatuista tavoista sanoittaa ja ottaa ryhmäkerroilla käsiteltäviä asioita esille vanhempien kanssa. Rungon alussa on koottuna ohjeita ja neuvoja ryhmien pitämisestä ryhmien vetäjille. Sinisiin laatikoihin on koottuna myös vinkkejä ja tietoa taustaymmärrykseksi vetäjille.

Ryhmiiin osallistuneet vanhemmat ovat tuoneet usein esiin viranomaisiin kohdistuvia pelkoja ja ennakkoluuloja. Onkin tärkeää tuoda esille ja sanoittaa, ettei ryhmään pyydettyjä vanhempia epäillä huonosta vanhemmuudesta, vaan nimenomaan halutaan tukea vanhempia ja kaikkea sitä hyvää, mitä heillä jo on. Samalla on tärkeää saada tietoa ja pohtia yhdessä sitä, miten äitinä tai isänä oleminen voi olla erilaista kuin se, että kasvattaisi lapsia kotimaassa. Uudessa ympäristössä moni voi kokea olevansa melko yksin, ja voi olla vaikea saada omatoimisesti selkeää käsitystä siitä, mitä heiltä odotetaan vanhempina.

Ryhmässä on tärkeää antaa vanhemmille kokemuksia lämpimistä, välittävistä kohtaamisista ammattilaisten kanssa. Luottamuksen luomiseksi on tärkeää olla mahdollisimman avoin, lämmin ja läpinäkyvä. Jokainen ammattilainen luo osaltaan käsitystä suomalaisuudesta ja siitä, miten hyväksytyiksi muualta muuttaneet ihmiset voivat kokea itsensä. On tärkeää, että meidän ammattilaisten yhteinen tavoite on välittää viesti siitä, että uskomme jokaisen vanhemman haluavan lapselleen parasta.

Toivommekin tämän materiaalin olevan tulevana vuosina lasten, nuorten ja perheiden parissa työskentelevien ammattilaisten ahkerassa käytössä. Antoisia hetkiä Vanhempana Suomessa-ryhmien ja materiaalien parissa!

18.12.2023

Lämpimin terveisin,

Maria Koivisto ja Ngan Tran

Projektsuunnittelijat, Vanhempana Suomessa -pilotti

Helsingin kaupunki

Terveiden- ja hyvinvoinnin laitos: Vanhempana Suomessa-käsikirja [linkki](#)

Sisällysluettelo

Esipuhe	2
KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ VANHEMPANA SUOMESSA -RYHMIEN VETÄJILLE	4
AIHE: LUOTTAMUS PALVELUJÄRJESTELMÄÄN	5
AIHE: KASVATUS – haitalliset keinot ja lapsen kehitystä ja hyvinvointia tukevat käytännöt	12
AIHE: LAPSEN OIKEUDET – vanhemmat oikeudet ja velvollisuudet	19
AIHE. KAHDEN KULTTUURIN KANSSA KASVAMINEN	27
AIHE: STRESSI JA HYVINVOINTI PERHEESSÄ.....	32
LÄHTEET	37
LIITTEET.....	40
Lasten ja perheiden palvelut Helsingissä.....	40
Helsingin kaupungin varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus.....	43
Helsingin kaupungin lapsiperhepalvelut.....	44
Helsingin kaupungin varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus.....	46
Helsinki City family services.....	47
Early childhood education, preschool and primary education in the city of Helsinki	49
Palkintotaulukko	50
Tunnemittari	51
Mistä saa apua mielen hyvinvointiin?	52

KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ VANHEMPANA SUOMESSA-RYHMIEN VETÄJILLE

- Vanhempana Suomessa -käsikirja ohjaajille on laadittu vuosina 2021–2023. Tämän jälkeen sen tekstejä ja linkkejä ei ole päivitetty, joten osa tiedoista saattaa olla vanhentuneita tai linkit eivät enää toimi. Huomioithan tämän käytön yhteydessä mm. liitteissä Helsingin kaupungin palveluista löydät ajantasaisen tiedon sivuilta: [Sosiaali- ja terveystalvetut | Helsingin kaupunki](#).
- Vanhempana Suomessa” -ohjaajien käsikirja ja -ryhmäkäyntien diaesitys kulkevat käsikädessä, täydentäen toisiaan. Diaesityksen saat lähettämällä pyynnön sähköpostitse osoitteeseen barnahus(at)thl.fi.
- Käsikirjassa viitataan videoihin, esim. Video 1 A Kokemusasiatuntijoiden tarinat (17 min). Aiemmin (2021-2022) tehdyt Vanhempana Suomessa videot eivät ole julkisesti saatavilla. Vanhempana Suomessa ryhmiä aloittavat tekevät THL:n kanssa sopimuksen videoiden käytöstä. Näissä tilanteissa yhteydenotto sähköpostilla (barnahus@thl.fi).
- Uudemmat vuonna 2025 julkaistut videot Vanhempana Suomessa -aiheesta löytyvät barnahus.fi-sivustolta useammalla kielellä: <https://barnahus.fi/vanhempna-suomessa/vanhempna-suomessa/>
- Suosittelemme, että käsikirja käytetään yhdessä diamateriaalin kanssa, jonka saat lähettämällä pyynnön sähköpostitse osoitteeseen barnahus(at)thl.fi.

Ryhmän valmisteluissa ja käytännön järjestelyissä hyväksi havaittuja asioita:

- Ryhmään kannattaa kutsua n. 8–10 vanhempaa.
- Ryhmien kesto tulkin kanssa on neljä tapaamista (2,5 tuntia/ kerta). Ilman tulkkia (esim. selkosuomi ja englanti) kesto on kolme tapaamista (2–2,5 tuntia/kerta). Varaa jokaiselle kerralle sama tulkki.
- Tuolit: Tuolit asetetaan puoliympyrään. Näin kaikki osallistujat ja ohjaajat näkevät toisensa.
- Musiikki: Rauhallista musiikkia voi soittaa ennen kuin ryhmätapaamiset alkavat. Näin luodaan rauhallinen ja lämmin tunnelma.
- Nimikyltit: Osallistujien nimet kirjoitetaan nimikyltille. Osallistujat pitävät nimikylttiä ryhmätapaamisten ajan.
- Kyniä ja paperia: Osallistujat voivat kirjoittaa muistiinpanoja.
- Tarjottavat: Osallistujille on hyvä tarjota pientä välipalaa ja juomista. Esim. kahvia, teetä, vettä, hedelmiä/keksejä.
- Ryhmästä kerrottaessa kannattaa korostaa, että kyseessä on tietoa antava ryhmä, joka on suunnattu kaikille muualta muuttaneille vanhemmille. Tavoite on antaa vanhemmille tietoa, joka auttaa kotoutumisessa ja vanhempana toimimisessa uudessa yhteiskunnassa.
- Keskusteluasiat kannattaa ohjata tekemään 2–3 henkilön ryhmissä, jolloin osallistujat voivat ehkä rohkaistua pohtimaan vapaammin asioita. Samaan aikaan ohjaajat voivat puhua keskenään, jotta osallistujat saavat hetken keskustelurauhaa.

Huomioi erityisesti:

- Lämmin tervetuloitus on tärkeä: saa asiakas tuntemaan, että häntä on odotettu ja hänen läsnäolonsa on tärkeää!
- Otetaan tunteet puheeksi: ohjaajat mallintavat omalla puheellaan sitä, miten tunteet voivat olla luontevasti mukana arjessa. Esim. aloituksessa voi kertoa, että itselle on usein jännittävää aloittaa uuden ryhmän kanssa, mutta ensi kerralla tuntuu taas erilaiselta olla tässä, kun olemme jo tutumpia.
- Pilotivaiheen ryhmien osallistujat antoivat erityisesti palautetta eleiden ja ”näyttelemisen” hyödyllisyydestä: ohjaajan voi olla hyödyllistä seisoa, liikuskella, ottaa keho ja ilmeet mukaan asioiden esiintuomisessa.
- Aiheet kannattaa liittää diojen kuviin osoittaen, jotta kuvat eivät jää irrallisiksi puheesta.
- Jokaisesta aiheesta on hyvä antaa jotain kotiin vietävää materiaalia, jotta aiheet jäivät mieleen ja siirtyisivät käytäntöön myös arjessa.

AIHE: LUOTTAMUS PALVELUJÄRJESTELMÄÄN

Tavoitteet:

- Rakentaa turvallinen olo osallistujalle ja mahdollistaa sitä kautta sitoutuminen ryhmään.
- Kertoa ryhmän tavoitteet selkeästi sekä miksi on perustettu ja miksi olen tänään täällä.
- Lisätä ymmärrystä palvelujärjestelmästä ja sen tavoitteista.
- Luoda luottamusta viranomaisiin kohtaan.

TYÖNTEKIJÄLLE

YDINVIESTI VANHEMMILLE VÄLITETTÄVÄKSI: Kaikki aikuiset yhdessä lapsen parhaaksi

Lähtökohtaisesti lapsen paras paikka on perheen/läheisten keskellä, jos hänellä on siellä turvallista ja hänestä pidetään huolta. Yhdessä vanhemmat, muut läheiset ja ammattilaiset/viranomaiset muodostavat lapsen ympärille turvaverkon, jonka tarkoituksena on kasvattaa ja suojella lapsia haitallisilta tekijöiltä. Kaikki ihmiset ja perheet kohtaavat välillä haasteita elämässä, ja silloin on tärkeää saada tukea. Kun oma tukiverkosto on ehkä jäänyt lähtömaahan, on tärkeää miettiä, ketkä voisivat kuulua omaan tukiverkostoon täällä (ystävät, naapurit, viranomaiset?).

Suomessa yhteiskunta tarjoaa monia palveluita. Lastensuojeluun kohdistuvia pelkoja on tärkeää lieventää oikealla tiedolla. On tärkeää lisätä ymmärrystä siitä, että on monia muitakin palveluita, joita voi käyttää jo varhaisemmassa vaiheessa. Näitä on hyvä havainnollista esimerkein, millaisissa tilanteissa voi saada apua. Joitain palveluita käyttävät kaikki perheet (mm. varhaiskasvatus, koulu), joitain pyydetään matalalla kynnyksellä tarpeen mukaan (esim. lapsiperheiden kotipalvelu), jos läheisten tukea ei ole tai se ei riitä. On tärkeää puuttua ongelmiin riittävän ajoissa, etteivät ne ehdi kasvaa isoiksi ja vaikeammin ratkaistaviksi. Jos lastensuojelun palveluita tarvitaan, sen ensisijainen tehtävä ei ole viedä lasta pois, vaan tukea perhettä niin, että kaikki voisivat voida hyvin ja perhe voisi pysyä yhdessä.

DIA 2 Tervetuloa!

Lämpimät tervetulotoivotukset, ohjaajien esittäytyminen (ammatti ja missä työskentelee).

DIA 3 Miksi ryhmä on perustettu

Ryhmä on perustettu siksi, että muualta Suomeen muuttaneet vanhemmat voisivat saada tietoa siitä, millaista on olla vanhempi Suomessa ja kasvattaa lapsia tässä yhteiskunnassa. Saatte myös tietoa laeista ja oikeuksista, jotka liittyvät perheen elämään. Kaikilla vanhemmilla on joskus mielessä kysymyksiä liittyen lasten kasvatukseen, mutta omassa kotimaassa on helpompi etsiä näihin kysymyksiin vastauksia tai tukeutua sukulaisiin. Nyt kun kasvatatte lapsia erilaisessa ympäristössä kuin missä itse olette kasvaneet, voi tulla erilaisia kysymyksiä eteen.

Monet ryhmiin tulevat perheet ovat sellaisessa tilanteessa, että kotimaassa ympärillä ja apuna lastenkasvatuksessa olisi ehkä ollut naapureita, isovanhempia tai ystäviä, joilta olisi voinut pyytää tukea tarvittaessa, mutta täällä monet ovatkin ihan yksin oman perheen parissa eikä ole välttämättä ketään, keneltä voisi pyytää apua, jos tulee joku pulma eteen. Siksi haluamme tarjota mahdollisuutta keskustella vanhemmuudesta Suomessa ja tavata muita samassa tilanteessa olevia vanhempia. Saatte myös tietoa erilaisista perheille tarjottavista palveluista. Jos ei tiedä palveluista, ei osaa myöskään hakea niitä. Tavoitteena on myös lisätä luottamusta siihen, että viranomaisiltakin voi ottaa vastaan apua ja tukea. Aiheita käsitellään videoiden ja esitteiden kautta keskustellen.

Uuteen maahan kotoutumista tukee se, kun tietää mitä uusi yhteiskunta odottaa vanhemmilta ja perheiltä. Vanhemmilla on tärkeää olla selkeä käsitys sen maan tavoista, jossa lapset nyt kasvavat. Silloin pystyy olemaan hyvässä vuorovaikutuksessa niiden eri tahojen kanssa, jotka osallistuvat lapsen kasvattamiseen tässä yhteiskunnassa.

DIA 4 Ryhmätapaamisten aiheet ja käytännön asiat

Tulevien ryhmäkertojen aikataulu ja aiheet (käydään läpi dian kautta lyhyesti avaten, motivoiden sitoutumaan ryhmään). Käytännön asiat: kesto, tauko, WC-tilat.

Tunteet puheeksi: on normaalia jännittää aluksi ja tunnustella, mihin olemme tulleet (ohjaaja voi kertoa, miltä itsestä tuntuu olla uuden ryhmän kanssa koolla: jännitys, iloinen odotus...).

Toiveena on, että tapaamiset ovat vapaamuotoisia, keskustelevia. Saa kysyä ja kommentoida, saa olla eri mieltä kunnioittavasti, kaikista asioista voidaan keskustella yhdessä, ja kaikkea saa kysyä.

Ryhmässä saa itse päättää, minkä verran haluaa jakaa omia kokemuksia: saa myös keskustella vain yleisellä tasolla, se on täysin ok. Tärkeintä on, että olette nyt päässeet mukaan ja saatte sellaista tietoa ja tukea, josta voi olla teille hyötyä.

DIA 5 Tutustutaan toisiimme

Otetaan pieni hetki tutustumiselle. Olemme tässä vain vanhempina, joten ei puhuta ammatista tai työstä.

Pieni ryhmä (n. 6 osallistujaa):

- Kerro oma etunimi ja minkä ikäisiä lapsia teillä on.
- Mistä maasta olet kotoisin?
- Kuinka kauan olet asunut Suomessa?
- Puhumme ryhmän aikana myös siitä, miten tärkeitä tunteet ja tunnetaidot ovat perheessä. Harjoitellaan siis itse myös: kun esittäydyt, kerro myös, mikä tunnekuva kuvastaa sinun oloasi nyt.

TAI

Iso ryhmä (n. 10 osallistujaa tai enemmän)

Ota vierestäsi pari, esittäytykää ja puhukaat 2 min, miltä tuntui tulla tänään ryhmään.

Ohjaajan on hyvä näyttää mallia ensin, sillä tunnekuvat eivät ole kaikille tuttuja. Voi olla hyvä mallintaa myös haastavammista tunteista puhumista, esim.: "Olen xx, minulla on x- ja x-vuotiaat lapset. Näistä tunnekuvista valitsen x ja x: Tunnen aina uuden ryhmän alkaessa vähän jännitystä, mutta toisaalta oloni on myös innostunut, sillä tiedän, että meillä tulee olemaan mukavaa yhdessä."

DIA 6 Säännöt

Ryhmän aluksi on tärkeää luoda yhteiset säännöt, että kaikilla olisi täällä mahdollisimman turvallinen olo.

Jos osallistujilla ei ole mielessä omia ehdotuksia, ohjaajat esittelevät säännöt, jotka ovat tarpeen ryhmän turvallisuuden kannalta. Laitetaan myös kuvina tai tekstinä näkyville.

Ohjaajien on hyvä tutustua etukäteen myös Turvallisemman tilan ohjeistukseen ja tarvittaessa sanoittaa niitä lisäksi. [Linkki.](#)

Meillä on muutamia ehdotuksia säännöiksi:

Turvallisuus: Tärkein periaate on, että kaikki voivat tuntea olevansa täällä turvassa. Turvallisessa ilmapiirissä voimme kertoa rauhassa omista tunteista ja ajatuksista. Kaikkia mielipiteitä voidaan kuulla ja keskustella niistä rauhassa. Uhkaava käyttäytyminen tai toisten arvostelu ei ole sallittua.

Luottamus: Turvallista oloa tuo myös se, kun sovimme, että ryhmäläisten kertomista omista asioista ei puhuta ulkopuolisille. Ohjaajien kertomista asioista saa mielellään puhua ja kertoa eteenpäin hyvää viestiä siitä, mitä uutta on itse oppinut ryhmän sisällöistä.

Täsmällisyys: Nyt kun tunnemme paikan, löydämme varmasti kaikki seuraavilla kerroilla ajoissa perille, ja saatte suurimman hyödyn ryhmästä, kun ehdimme käsitellä kaikki asiat.

Kännykkä: Pidetään pois, että voimme keskittyä rauhassa.

Miltä nämä kuulostavat? Onko lisättävää?

Halutessaan ohjaajat voivat kertoa **kirjaamisesta ja ilmoitusvelvollisuudesta**, joka on hyödyllistä sanoittaa mahdollisimman myönteisellä tavalla.

Esim. ”Haluamme myös muistuttaa, että meillä ammattilaisilla ja tulkilla on vaitiolovelvollisuus teidän asioistanne. Kirjaamme yhteiseen tietojärjestelmään, että olette osallistuneet tähän ryhmään ja mitä aiheita olemme käsitelleet, mutta emme kirjaa henkilökohtaisia keskusteluja. Jos teille tulee ryhmän aikana uusia näkemyksiä siitä, että ehkä teidänkin tilanteeseenne olisi tarjolla jotain sopivaa tukea, niin voimme yhdessä täällä puhua siitä.”

”Ehkä tiedättekin, että Suomessa viranomaisilla on velvollisuus ja oikeus auttaa perheitä, jos kuulemme jotain, mikä herättää huolta perheenjäsenten hyvinvoinnista. Jos viranomaiset huomaavat, että vanhemmat tai lapset tai koko perhe tarvitsee apua ja tukea voidakseen hyvin, meillä on silloin velvollisuus hankkia heille tukea. Avun hakeminen halutaan kuitenkin tehdä yhteistyössä perheen kanssa, ei salaa, ja silloin yhteistyö voi lähteä hyvällä tavalla käyntiin.”

DIA 7 Suomalainen palvelujärjestelmä-tutustutaan lapsiperheiden palveluihin

Tämän päivän aiheena on suomalainen palvelujärjestelmä ja lasten ja perheiden palvelut. Puhumme siitä, miten yhteiskunnan eri tahot tukevat perheitä kasvatuksessa.

Jokainen kohtaa elämässään joskus haasteita, jotka voivat vaikuttaa myös perhe-elämään. Jos perheessä on ongelmia, perhe voi saada tukea ja apua eri paikoista. Suomessa yhteiskunta tarjoaa palveluita, jotka tukevat perheen hyvinvointia ja lasten tasapainoista kasvua. (Suomen pakolaisapu.)

Palvelujärjestelmä tarkoittaa sitä, että yhteiskunnan tarjoamat erilaiset palvelut muodostavat yhtenäisen järjestelmän, jonka kautta tarjotaan tukea ja apua erilaisilla tavoilla. Esimerkiksi neuvolapalvelu, jota käyttävät kaikki perheet, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Tai kotipalvelu, jota pyydetään erikseen, jos perheessä on tilapäisesti enemmän tuen ja avun tarvetta.

DIA 8 Perheiden palveluiden tavoite

Suomen sosiaalihuoltolain mukaan palvelujen avulla tuetaan vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lasten kasvatuksessa. (Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 10 §)

DIA 9 Yhdessä olemme enemmän!

Suomessa puhutaan kasvatuskumppanuudesta vanhempien ja ammattilaisten välillä. Se tarkoittaa sitä, että vanhemmat ja ammattilaiset tekevät yhdessä työtä lapsen parhaaksi. Vanhempi on päävastuussa lapsen kasvusta ja kehityksestä, mutta yhteiskunta tarjoaa tähän myös tukea. Yhdessä vanhemmat ja viranomaiset muodostavat lapsen ympärille turvaverkon, jonka tarkoituksena on kasvattaa ja suojella lapsia haitallisilta tekijöiltä - ”Kaikki aikuiset yhdessä lapsen parhaaksi!”.

Kun kasvattaa lasta Suomessa, on tekemisissä monien eri tahojen kanssa: esimerkiksi päiväkodin, neuvolan ja koulun kanssa. Joskus perheillä ja perhettä auttavilla ammattilaisilla voi olla erilaisia näkemyksiä tarvittavasta tuesta ja avusta, etenkin jos he tulevat erilaisista kulttuureista, ja jos vanhemmat eivät ymmärrä palvelujen sisältöä ja tarkoitusta. Silloin on ymmärrettävää, ettei vanhemmilla aina ole luottamusta ja halua avoimeen

yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Siksi tänään keskitymme ensin ymmärtämään näitä palveluita ja niiden sisältöä.

DIA 10: Keskustelu

DIA 11: Perheiden palvelut

Suomessa on paljon erilaisia palveluita, jotka tukevat perhettä. Monessa maassa vastaavia viranomaisten tarjoamia palveluita ei ole, vaan tukea saadaan esimerkiksi perheeltä, suvulta ja naapureilta. Tämän kuvan kautta tutustumme nyt joihinkin yhteiskunnan palveluihin. *(Huomioithan, että kuvassa on Helsingin palvelut, tarkista oman alueesi palvelut ja muokkaa diaa tarvittaessa.)*

Koti/Sydän: Perhe on "yhteiskunnan perusryhmä ja sen kaikkien jäsenten ja erityisesti lasten hyvin-voinnin ja kasvun luonnollinen ympäristö" ([Unicef](#)). Ystävät, suku ja muut läheiset ovat perheen tärkeitä tukiverkkoja. Kodin ja lähipiirin lisäksi lapsen keskeisiä kasvu-ympäristöjä ovat mm. koulu ja varhaiskasvatus.

Vanhempien on tärkeää osallistua aktiivisesti esim. koulun tai päiväkodin vanhempainiltoihin. Samalla annamme lapselle viestin, että me aikuiset teemme yhteistyötä sinun parhaaksesi ja autamme sinua yhdessä kasvamaan ja kehittymään turvallisissa oloissa.

Monet perheet tuntevat ja tietävät ehkä neuvolan ja lastensuojelun, mutta eivät muita palveluita ja tukimuotoja siitä välistä. Jos perheessä on esim. kasvatushaasteita ja heille tarjotaan tukea, perhe voi kieltäytyä sen takia, että luulee kaiken tarjottavan avun olevan lastensuojelua. Kuitenkin siinä välissä on vielä monia muita tukimuotoja, jotka voivat auttaa jo pienemmissä ongelmissa niin, etteivät ne kasva isommiksi.

Osa palveluista on suunnattu kaikille ja niiden tavoite on ennaltaehkäistä ongelmia/lisätä hyvinvointia (esim. nuorisotalot, kirjastot, neuvolat). Joitakin palveluita käytetään tarpeen mukaan, kun ongelmia on jo ilmaantunut. Tavoite on, että ongelmat voitaisiin ratkaista mahdollisimman pieninä ja varhaisessa vaiheessa, ennen kuin ne kasvavat isoiksi ja vaikeammin ratkaistaviksi. Osa palveluista tuodaan kotiin (esim. lapsiperheiden kotipalvelu, joka auttaa muuttuneissa elämäntilanteissa). Katsomme kohta tarkemmin eri palveluita ja tilanteita, joissa niistä voi saada apua.

Monet muualta Suomeen muuttaneet vanhemmat ovat kertoneet saamistaan vääristä tiedoista, jotka aiheuttavat heissä pelkoa perheiden palveluja tai viranomaisten tukea kohtaan. Monet perheet tuntevat ehkä neuvolan ja lastensuojelun, mutta eivät muita palveluita ja tukimuotoja siitä välistä. Jos perheessä on esim. kasvatushaasteita ja heille tarjotaan tukea, perhe voi kieltäytyä sen takia, että luulee kaiken tarjottavan avun olevan lastensuojelua. Kuitenkin siinä välissä on vielä monia muita tukimuotoja, jotka voivat auttaa jo pienemmissä ongelmissa niin, etteivät ne kasva isommiksi. Esimerkiksi kotipalvelu, joka auttaa perheiden arjen haasteissa.

Joskus perheessä kuitenkin on haasteita, jotka ovat haitaksi lapsen kasvulle ja kehitykselle. Sellaisissa tilanteissa on joskus tarpeen ottaa lapsi hetkeksi pois perheestä, jotta tilanne voi rauhoittua ja osapuolet saavat apua. Kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen hoito ja sijoituksen perusteet tulee kuitenkin tarkistaa ajoittain (Lapsen oikeuksien sopimus artikla 25): jos tilanne perheessä muuttuu paremmaksi, arvioidaan, voiko lapsi palata taas kotiin.

DIA 11: Jos lapsi sairastuu

Mikä ero on neuvolalla, terveyskeskuksella ja erikoissairaanhoidolla/päivystyksellä? Neuvola seuraa lapsen kasvua ja kehitystä ennaltaehkäisevästi, neuvoo ja ohjaa perhettä. Sinne ei kuulu mennä akuuteissa sairaustapauksissa. Esim. flunssainen lapsi hoidetaan ensisijaisesti kotihoidossa. Jos kotihoito ei riitä, lasta ei viedä neuvolaan, vaan ensisijaisesti terveysasemalle arvioon. Päivystykseen mennään ensiapua/kiireellistä hoitoa

vaativissa asioissa, jotka eivät voi odottaa seuraavaan arkipäivään. Ensisijaisesti terveysasiat pyritään hoitamaan arkipäivisin terveysasemalla.

Kuvan kautta voidaan käsitellä myös muuta kotouttavaa tietoa, esimerkiksi:

- Perhekeskuksissa on monenlaisia palveluita, kuten esim. neuvola, kotipalvelu, vammaispalvelut ja lastensuojelun palvelut. Monet vanhemmat eivät välttämättä ole tietoisia näistä palveluista tai ovat mahdollisesti saaneet virheellistä tietoa palveluiden tehtävästä ja tavoitteesta. Tämän takia haluamme käydä teidän kanssanne tänään läpi, millaisissa tilanteissa voi pyytää mistäkin apua.
- Mitä ovat järjestöt ja miten ne tukevat julkisia palveluita?

[Video 1 A Kokemusasiantuntijoiden tarinat \(17 min\)](#)

Nyt katsomme kaksi videota. Ensimmäisessä videoissa ihmiset kertovat miten ovat saaneet apua perheelleen tai itselleen palvelujärjestelmän eri tahoilta. Kuulemme neljä erilaista tarinaa. *(Tämä on pitkä video: Keskeytetään katselu kunkin kertojan jälkeen ja keskustellaan/tiivistetään sisältöä puheenvuoroista.)*

Kokemusasiantuntija 1: X:n perhe sai tukea lastensuojelusta. Heillä ei ollut vielä erityistä ongelmaa, mutta heille tarjottiin jo valmiiksi tukea, koska hän jäi nuorena yksin hoitamaan sisarusiaan. ”Yritettiin pärjätä ja esittää, että kaikki on hyvin.”, sanoi X. Tämä onkin ymmärrettävä tapa toimia, jos ei tiedä, millaista apua voisi saada, ja jos ei tiedä, että ei tarvitsekaan vain ”selviytyä” yksin. Olemme kuulleet monilta vanhemmilta pe-loista, että lapsi viedään pois. Kuitenkin todellisuudessa lastensuojelun ja kaikkien perheiden palveluiden tavoite on aina ensisijaisesti se, että perhe voisi pysyä yhdessä ja voida hyvin!

Jos lapsen kasvu ja kehitys on vaarassa, esim. perheessä on väkivaltaa tai päihteiden käyttöä, niin silloin voi olla tarpeen ottaa lapsi hetkeksi pois, jotta tilanne kotona voi rauhoittua ja vanhemmat saavat apua. Tilanne tulee kuitenkin tarkistaa ajoittain ja arvioida, voisiko lapsi taas palata kotiin.

Kokemusasiantuntija 2: Kaikki lapset ovat jo syntyessään erilaisia. Toiset ilmaisevat tunteensa pienin elein, toiset suureen ääneen. *(”NÄYTELMÄ”: havainnollistetaan vauvojen erilaisuutta, toinen liikehtii hieman levottomasti nälkäisenä, toinen ilmaisee nopeasti ja kovaan ääneen tarpeensa.)*

X:n lapsi saattoi olla luonteeltaan sellainen, että hän reagoi keskimääräistä vahvemmin, ja vanhemmat tarvitsivatkin enemmän keinoja siihen, miten tilanteissa voi toimia viisaasti. He saivat apua Ihmeelliset vuodet-ryhmästä, joka on tarkoitettu haastavasti käyttäytyvien lasten vanhemmille. Sinne pääsee esim. perheneuvolan kautta. Ryhmissä autetaan vanhempia saamaan käyttöön uusia myönteisiä kasvatuksen keinoja. Sen myötä vanhemmat voivat kokea, että me selviämme kyllä tästäkin, ja osaavat vahvistaa suhdetta lapsen kanssa vaikeista hetkistä huolimatta.

”Emme olleetkaan ainoita”, sanoi X. On tärkeää jakaa kokemuksia muiden kanssa, muuten jokainen vanhempi voi luulla, että ”vain meillä on haasteita”. Kuitenkin jokaisella perheellä on jossain vaiheessa ongelmia, ja jos yritämme vain selvitä yksin, se tuntuu sitä raskaammalta. Yhdessä jakaminen auttaa jaksamaan!

Kokemusasiantuntija 3: X:n perheessä koettiin nuoruusiän haasteita, ja lopulta hän karkasi kotoa. Viranomaisilla on velvollisuus pyytää lastensuojelulta selvitystä perheen tilanteesta, jos jostain asiasta lapsen tai nuoren hyvinvointiin liittyen herää huoli (esim. opettaja tai lääkäri eivät voi lähteä itse tarkistamaan tilannetta, jolloin he voivat pyytää lastensuojelun työntekijöitä selvittämään, tarvitseeko perhe jotain apua tai tukea).

Lastensuojelun käynti ei kuitenkaan ole millään tavalla ”rangaistus”, vaan nimenomaan keino saada apua, jos tilanteessa huomataan jotain, mikä haittaa perheenjäsenten hyvinvointia. Läheskään aina tällainen selvittely ei johda pidempään tukemiseen lastensuojelussa, vaan perheelle voidaan järjestää muita tukimuotoja. Joskus myös todetaan, ettei ole tarvetta millekään jatkoavulle, mutta perhe ainakin tietää, mihin voi olla yhteydessä,

jos jatkossa tarvitsisivatkin tukea. Myös X:n perheessä lastensuojelu selvitti tilannetta kotona ja antoi heille neuvoja riitatilanteiden selvittämiseen jatkossa perheen kesken.

Kokemusasiantuntija 4: X kertoi pelostaan, että jos hän pyytää apua haastaviin tilanteisiin lapsen kanssa, niin lastensuojelu vie lapsen pois. Häntä pelotti ottaa ammattilaisia kotiin – tämäkin on hyvin ymmärrettävä pelko, varmasti kaikille se on jännittävä tilanne. Hänen voimansa olivat jo lopussa ja hän luuli, että kaikki ongelmat olivat hänen syytään. Hän huomasi kuitenkin, että hän oli turhaan kantanut syyllisyyttä ja häpeää, ja ammattilaisilta saatu apu auttoi häntä todella paljon. Myös hänen lapsensa pääsi tutkimuksiin ja se varmasti auttoi myös lasta, että hän sai oikeanlaista tukea ja ymmärrystä päiväkodissa ja koulussa. Jos vanhempi ei ota apua vastaan, myös lapsi voi jäädä vaille tarvitsemaansa tukea ja ymmärrystä hänen omista erityispiirteistään.

[Video 1 B Ammattilaiset kertovat perheiden kanssa työskentelystä \(5 min\)](#)

Seuraavassa videossa kolme ammattilaista kertoo omasta työstään. He kaikki ovat osa suomalaista palvelujärjestelmää. Näet psykologin, lastensuojelun sosiaalityöntekijän ja poliisin. Katsotaan video ja puhutaan taas sen jälkeen, mitä ajatuksia se teissä herätti.

Videon jälkeen: Puhutaan yhdessä tai puhu 2 min parin kanssa.

Mitä ajatuksia tai kysymyksiä ammattilaisten kertomukset herättävät? Onko jotain, mitä haluaisit kysyä suomalaisesta palvelujärjestelmästä?

DIA 13-14 Palveluiden pyramidi

Esite (Liitteessä): Lasten ja perheiden palvelut Helsingissä: Esite jaetaan osallistujille. Käydään läpi diojen kysymysten kautta ja konkreettisilla esimerkeillä, mitä palvelut tekevät ja mitkä ovat palveluiden tavoitteet. Osallistujat saavat käsityksen, millaisiin erilaisiin haasteisiin on mahdollista saada apua. Yksin ei tarvitse selviytyä. Palvelujen maksut/maksuttomuus on myös tärkeää tuoda esiin.

Suomessa on paljon erilaisia palveluita tarjolla, ja joskus voi olla vaikea löytää juuri itselle sopivaa apua. Käydään läpi erilaisia perheille tarjottavia palveluita tämän esitteen avulla.

Jokainen perhe kohtaa joskus haasteita, ja on tärkeää pyytää tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, kun ongelmat ovat vielä pieniä ja helpommin ratkaistavissa. Silloin voidaan käyttää matalan kynnyksen palveluja. Jos ongelmat ehtivät kasvaa suuriksi, tarvitaan lopulta paljon enemmän toimenpiteitä ja ”raskaita palveluita”.

On tärkeää tietää, että lastensuojelun ja muidenkin perheiden palveluiden tavoite on aina ensisijaisesti se, että perhe voisi pysyä yhdessä ja voida hyvin! Jokainen perhe kohtaa joskus haasteita, ja on tärkeää pyytää tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, kun ongelmat ovat vielä pieniä ja helpommin ratkaistavissa. Silloin voidaan käyttää matalan kynnyksen palveluja. Joskus ongelmat ehtivät kasvaa suuriksi tai perheessä on monenlaisia haasteita samaan aikaan.

DIA 15-16 LISÄDIAT

Voidaan tarvittaessa käydä vanhempien kanssa läpi.

DIA 15 Yhteistyö päiväkodin ja koulun kanssa

Vanhempien on tärkeää olla hyvässä ja avoimessa yhteistyössä koulun ja päiväkodin kanssa. On myös tärkeää saada puhua (tarvittaessa tulkin kautta) asioista, jotka mietityttävät ja joita ei ehkä ihan ymmärrä. Päiväkotiin ja kouluun voi mennä myös tutustumaan päivän ajaksi, ja näin voi saada selkeämmän käsityksen siitä, miten siellä toimitaan.

Päiväkotia kutsutaan Suomessa myös varhaiskasvatukseksi. Eli lapsi ei ole siellä pelkästään hoidossa, vaan sen tavoitteena on edistää lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista.

Kouluun valmistava esiopetus on pakollista 6-vuotiaille. Sen aikana myös mietitään lapsen oppimisen asioita valmiiksi koulua varten. On hyvin tavallista, että lapsilla on erilaiset lähtökohdat oppimiselle, ja koulun on tärkeää saada näistä tietoa jo etukäteen. Näin koulussa voidaan jo alusta alkaen tukea jokaista lasta hänelle sopivalla tavalla. Asioihin pyritään puuttumaan mieluummin ennaltaehkäisevästi, ennen kuin ongelmia on jo syntynyt.

DIA 16 Oppisen ja koulunkäynnin tuki

Käytössä on kolmiportainen tuki: yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki.

Lapsella on oikeus saada eriasteista tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kulloisenkin tilanteen mukaan, ja ammattilaiset osaavat parhaiten arvioida tuen tarpeen jokaiselle lapselle. Kouluilla ja päiväkodeissa on havaittu, että joskus vanhemmat eivät suostu sieltä tarjottuun tukeen (esimerkiksi psykologin testaukset tai erityisen oppimisen tuki). Tässä voi olla taustalla monia asioita: ehkä vanhemmat pelkäävät, että lapsesta ”etsitään jotain vikaa”, tai voi tuntua helpommalta kieltäytyä kohtaamasta asioita, jotka tuntuvat liian vaikeilta tunnetasolla. On kuitenkin tärkeää ymmärtää, että kaikki tutkimukset ja avun tarjoaminen tehdään lapsen parhaaksi: jos hänellä on esimerkiksi lukivaikeus tai muu ominaisuus, joka estää häntä oppimista normaalisti, niin se voidaan tutkia ja hän saa omaan tilanteeseensa sopivan avun.

Lapsen ja nuoren itsetuntoon voi vaikuttaa heikentävästi se, jos hän ei jostain syystä pärjää muiden tahdissa ja kokee jatkuvasti epäonnistumisia. Se voi saada hänet lopulta lannistumaan ja hän voi kokea, ettei kannata edes yrittää, ”kun en osaa kuitenkaan”. Tällaiset ongelmat ovat todennäköisesti vältettävissä sillä, että vanhemmat miettivät yhdessä ammattilaisten kanssa sitä, millaista tukea kukin lapsi tarvitsee siihen, että hän voi kokea onnistumista ja voi oppia asiat tarvittaessa omassa tahdissaan. Myös oman lapsen henkisen hyvinvoinnin ongelmat voivat tuntua asialta, jota ei ehkä haluaisi edes ajatella. On kuitenkin viisasta katsoa suoraan kohti tosiasioita: jos ammattilaisilla herää huoli lapsen tai nuoren voinnista, vanhempina meidän tehtävämme on olla yhteistyössä siinä, että lapsemme saa apua ja tukea niihin haasteisiin, joita hän kohtaa.

DIA 17 Milloin lastensuojeluilmoitus tehdään?

DIA 18 Kotitehtävä

Monesti ihmisen mieli huomaa helpommin ne asiat, jotka ovat huonosti ja menneet jotenkin ”pieleen”. Äiti tai isä kokee myös helposti syyllisyyttä asioista. Joskus onkin tarpeellista alkaa tietoisesti kiinnittämään huomiota kaikkeen siihen, mikä on jo hyvin ja missä kaikessa on vanhempana onnistunut hyvin.

Huomioi siis ensi viikon aikana joka päivä sellaisia hetkiä, jotka tuottavat sinulle ja perheellesi iloa. Mistä asioista voit olla vanhempana ylpeä/iloinen?

Voit kirjoittaa niitä muistiin tai ottaa kuvia sellaisista hetkistä, ja puhutaan niistä lisää ensi kerralla.

Loppupalaute (Yhdessä TAI Puhu hetki parin kanssa, jos on aikaa?):

”Saitko tänään uutta tietoa? Mitä erityisesti haluat muistaa tästä tapaamisesta? Oliko jotain turhaa tai kaipasitko jotain lisää?”

DIA 18 Materiaaleja kotiin ja hyödyllisiä linkkejä

AIHE: KASVATUS – haitalliset keinot ja lapsen kehitystä ja hyvinvointia tukevat käytännöt

Tavoitteet:

- Osallistujat ymmärtävät väkivaltaisten kasvatuskäytäntöjen haitat lapsen kehityksen ja hyvinvoinnin kannalta.
- Osallistujat tietävät, että myönteisillä kasvatustavoilla on hyviä vaikutuksia lapsen kehitykseen ja tulevaisuuteen.
- Osallistujat alkavat pohtia omia kasvatuskäytäntöjään ja osaavat tarvittaessa pyytää tukea.

TYÖNTEKIJÄLLE

YDINVIESTI VANHEMMILLE VÄLITETTÄVÄKSI: Myönteinen suhde tukee lapsen kasvua ja kehitystä

Kaikki vanhemmat haluavat lapselleen parasta. Eri maissa kasvatuksessa arvostetaan erilaisia asioita. On tärkeää ymmärtää, mitä ja miksi suomalaisessa yhteiskunnassa pidetään väkivaltana tai muuten haitallisena lapsen kasvatukselle. Joskus tällaiset asiat voivat olla tietoinen valinta osana kasvatusta (esim. läimäisy) tai seurausta kuormittumisesta tai keinottomuudesta. Joka tapauksessa niin fyysinen kuin psyykinen väkivalta on myös laissa kiellettyä ja täten rikos. Siksi on tärkeää tietää, mistä saa tarvittaessa apua.

Samalla on tärkeää pohtia yhdessä, mitä lapsi tarvitsee hyvään ja turvalliseen kasvuun, ja millaisia kasvatustavoja voi käyttää haitallisten sijaan. Haitallisten rangaistusten sijaan on monia muita keinoja, joita voi käyttää lapsen toiminnan säätelyyn.

DIA 20 Kasvatus

Lämmin aloitus ja tilaa kysyä viime kerran aiheesta, jos jotain jäi mietityttämään.

Annoimme teille viime kerralla kotitehtävän. Kiinnititkö kuluneen viikon aikana erityistä huomiota niihin hetkiin, mitkä sujuivat hyvin ja missä koit onnistumisen tunteita äitinä tai isänä?

Mallintaminen: "Itse huomasin..." (ohjaaja jakaa oman kokemuksen?)

TAI

Puhu hetki parin kanssa:

Millaiset asiat ja hetket tuottivat sinulle sekä perheellesi iloa: kerro jokin hyvä hetki viime viikosta tai haluatko näyttää kuvan?

Tänään puhumme lapsen kasvatuksesta. Pohdimme, mikä kasvatuksessa on sellaista, minkä tiedetään olevan haitallista lapsen kasvuun ja kehitykselle, ja miten voimme vahvistaa myönteistä suhdetta lapseen. Myönteisillä keinoilla kasvattaen lapsen mieli kehittyy todennäköisemmin terveellä tavalla ja hänelle kehittyy perusturvallinen olo.

Kasvatuksen mallit siirtyvät yleensä sukupolvelta toiselle. On helppoa ja luontevaa toimia omien lasten kanssa samalla tavalla, miten omat vanhempamme kasvattivat meitä. Monet niistä asioista ovat olleet hyviä, ja niitä on tietoisestikin hyvä siirtää eteenpäin omille lapsille. Kuitenkin jotkut tavat kasvatuksessa ja vuorovaikutuksessa voivatkin olla haitallisia lapsen hyvinvoinnille ja kasvuun. Jos omia kasvatustapoja joskus pysähtyy miettimään, voi huomata onko joukossa jotain sellaista, mitä ei enää haluaisi siirtää eteenpäin seuraavalle sukupolvelle. Siksi pohdimme tänään vähän molempia näkökulmia: mitä olisi hyvä siirtää eteenpäin ja mitä voisi olla hyvä muuttaa.

DIA 21 Keskustelu

DIA 22 Suomen laki

Suomen laissa asetetaan kasvatukselle tällainen tavoite: ”Lasta tulee kasvattaa siten, että lapsi saa osakseen ymmärtämystä, turvaa ja hellyyttä. Lasta ei saa alistaa, kurittaa ruumiillisesti eikä kohdella muulla tavoin loukkaavasti.” ([Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta, 1 §](#))

DIA 23 Video ”Lapset näkevät, lapset oppivat”

Katsotaan lyhyt video, joka havainnollistaa erilaisia kasvatuksen lähtökohtia. Video on ranskankielinen, mutta se on hyvin ymmärrettävissä ilman sanojakin.

Mitä ajatuksia video herätti? (Pohditaan ryhmänä tai parin kanssa).

DIA 24 Ruumiillinen kuritus ja muut julmat tai halventavat rankaisumuodot

Suomessa lapsen kasvatuksessa on kiellettyä käyttää ruumiillista kuritusta ja muita julmia tai halventavia rankaisumuotoja, ja Suomessa ne luokitellaan myös väkivallaksi (Lapsiasiavaltuutettu 2007). Väkivaltaista tai muuten haitallista kasvatustyyliä ei välttämättä ajatella haitalliseksi, vaan monessa maailman maassa se nähdään ainoana ja ehkä jopa hyvänä kasvatustapana.

Suomessa puhumme kuritusväkivallasta: se tarkoittaa sitä, kun lasta rangaistaan tai käytöstä pyritään säätlemään aiheuttamalla hänelle fyysistä tai henkistä kipua. Käytännössä sitä on esim. tukistaminen, sormille näpätys, läimäytys ja piiskaaminen.

Lapsiin kohdistuva väkivalta, myös ruumiillinen kuritus, ovat Suomen rikoslain mukaan pahoinpitelyä (Sosiaali- ja terveysministeriö). Se on haitallista kaikille maailman lapselle JA Suomessa lailla kiellettyä. Kuritusväkivaltaa ei ole lapsen rajoittaminen tai estäminen tarkoituksenmukaista voimaa käyttäen silloin, kun ei pyritä aiheuttamaan kipua, esimerkiksi lapsen itsensä suojeleminen tarttumalla kiinni lapsen juostessa autotielle (Hyvärinen 2017). ”Aikuisina osaamme erottaa suojelevan fyysisen teon rankaisevasta teosta” (Lapsiasiavaltuutettu 2007).

DIA 25 Haitallinen ilmapiiri

(Diassa kuvataan haitallista ilmapiiriä, käydään kuvien esimerkkien kautta.) Jos kodin ilmapiiri on jatkuvasti negatiivinen, lapsen tunteita väheksytään, vanhempi puhuu enimmäkseen vihaisesti ja moittivasti, se vaikuttaa todennäköisesti haitallisesti lapseen. Myös henkinen väkivalta on kovin haitallista. Henkinen väkivalta tarkoittaa pelottavan ilmapiirin luomista, esimerkiksi nöyryyttämistä, uhkaamista ja väkivallalla pelottelua. Esim. ”Jos et tee niin kuin minä sanon, niin sitten minä...”. Haitallinen kasvatus voi olla myös tekemättä/huomioitta jättämistä: esimerkiksi lapsen perustarpeita ei täytetä tai hän ei saa turvaa ja rakkautta (Ensi- ja turvakotien liitto 2016).

DIA 26 Haitallisten kasvatustapojen vaikutuksia?

Suomessa oli aikaisemmin sallittua ja jopa suotavaa tällainen väkivaltaa sisältävä kasvatustyyli. Se kuitenkin kiellettiin lailla vuonna 1984, sillä ymmärrettiin, että se on haitallista lapsen kehitykselle, hyvinvoinnille ja oppimiskyvylle ja sillä voi olla haitallisia vaikutuksia jopa aikuisuuteen asti. Nykyään ajatellaan, että yhtä lailla lapsilla kuin aikuisillakin on oikeus siihen, ettei kukaan satuta fyysisesti tai henkisesti, ja sen vuoksi myös kasvatustarkoituksessa käytetty väkivalta on Suomessa rikos.

Joskus aikuinen voi myös olla keinoton vaikeissa tilanteissa ja toimii omien vanhojen mallien mukaisesti. Tai niin stressaantunut, että hänellä ei enää ole voimavaroja kohdata lapsen monia tarpeita ja tunteita ja oma sietokyky ylittyy. Kun oma jaksaminen ylittyy, se voikin purkautua niin, että hermostuessaan toimii tavalla, joka kaduttaa myöhemmin. Tai aikuinen huutaa raivoissaan ja sanoo lapselle satuttavia asioita: eli saattaa

käyttää henkistä väkivaltaa ja pelkoa saadakseen asiat hallintaan. Tästä aiheesta puhummekin lisää viimeisellä tapaamisella: miten aikuinen voi huomata oman kuormituksen ja miten sitä voi helpottaa.

ELI:

Väkivalta voi olla tietoista, eli sitä käytetään tarkoituksellisesti osana kasvatusta: esimerkiksi läimäistään, kun lapsi tekee jotain kiellettyä. Tai sitten väkivalta saattaa olla seurausta pitkäaikaisesta väsymyksestä ja vaikeista elämäntilanteista tai toimivien keinojen puutteesta. Mikä tahansa sen syy onkaan, se on kuitenkin haitallista ja laissa kiellettyä. Onkin tärkeää hakea apua mahdollisimman varhain, jotta ongelmat eivät kasva liian suuriksi.

[Video 2 A Ammattilaiset kertovat väkivaltaisen kasvatuksen haitoista \(8 min\)](#)

Kahden seuraavan videon teemana on väkivalta kasvatukseen. Ensin siitä puhuvat ammattilaiset ja toisessa videossa kokemusasiantuntijat. Ensin ammattilaiset kertovat väkivallan vaikutuksesta lapsen kehitykseen ja perheiden auttamisesta. Tämän jälkeen poliisi kertoo rikosprosessista ja lapsen kuulustelusta. Kasvatuksessa käytettävä väkivalta on Suomessa rikos. Tästä syystä poliisi mukana tässä videossa kertomassa siitä.

Kysymyksiä videon jälkeen: *”Mitä ajatuksia ja kysymyksiä video herättää? Oliko jokin yllättävää?”*

[Video 2 B Kokemusasiantuntijoiden kokemuksia väkivallasta \(11 min\)](#)

Seuraavassa videossa neljä kokemusasiantuntijaa kertoo kokemuksistaan väkivallasta. Tässä on aika koskettaa tarinoita, ne voivat herättää tunteita tai vaikeita muistoja, mutta niille on kaikille tilaa tässä, ja voimme puhua niistä videon jälkeen yhdessä.

Kysymyksiä videon jälkeen: *”Mitä ajatuksia tai kysymyksiä video herätti? Haluaisitko sanoa jollekin videon osallistujalle jotakin?”*

Jollekin tämä video (2B) voi nostaa vahvoja tunteita tai herättää vaikeita muistoja. Siihen auttaa usein se, että hyväksyy oman tunteen. Kaikki tunteet ovat normaaleja ja hyväksyttäviä asioita. Mieti hetki, miltä sinusta tuntuu nyt? Miltä kehossa tuntuu?

Jos tunnet vaikeita tunteita kuten surua, voit laittaa käden rinnallesi tuomaan turvallista oloa ja keskittyä hengittämään rauhallisia, pitkiä uloshengityksiä. Tarvittaessa voimme nousta kaikki ylös ja kurkotetaan kohti kattoa, sitten rentoutetaan itsemme.

DIA 27 Myönteinen ja kannustava kasvatusta

Yläkuvat: Puhutaan seuraavaksi myönteisestä ja kannustavasta kasvatuksesta. Myönteinen kasvatustyyli ponnistaa erityisesti hyvään suhteeseen lapsen kanssa ja siihen, että lapsi kokee olevansa rakastettu ja turvassa.

Alakuvat: Haitallisilla keinoilla kasvattaen lapselle voi muodostua negatiivinen käsitys itsestään. Jos lapsi kohtaa haitallisia rankaisukeinoja, nolaamista, turvattomuutta ja toistuvaa yksinjäämistä, hänelle voi muodostua itsestään käsitys, että hän olisi jotenkin arvoton ja huono.

Jokainen lapsi on erilainen jo syntyessään, eikä vanhemmuuteen voi kirjoittaa yksinkertaista opasta ”Tee näin”. Kuitenkin kaiken pohjana on turvallinen ja rakastava yhteys aikuisen ja lapsen välillä.

On tärkeää muistaa, että teillä kaikilla on jo varmasti valtavasti hyviä keinoja perheessänne! Kenenkään ei tarvitse olla täydellinen eikä tehdä kaikkea ”oikein”. Tänäpäin puhuttavista keinoista saa halutessaan lisää tietoa ja käytännön neuvoja omaan perheeseen sopivaksi esim. x-palvelusta (*viittaus oman alueen palveluun*).

DIA 28 Lapsen tarvitsee tuntea, että hän on rakas ja tärkeä

Puhutaan kuvien kautta, millaisista asioista lapselle voi muodostua käsitys siitä, että hän on rakastettu.

Lapsen tarvitsee saada kokea yhteyttä, turvaa ja läheisyyttä hoivaajan kanssa. Kokemus siitä välittyy rakastavan katseen, kosketuksen ja puheen kautta. ”Olet ihana! Sinun kanssasi on ihana olla!” Hänen kanssaan jaetaan aikaa ja tunteita, häntä lohdutetaan ja kuullaan.

DIA 29: Myönteisen kasvatuksen hyötyjä

Myönteinen kasvatustyyli on tutkimusten mukaan lapselle ja hänen tulevaisuudelleen monin tavoin hyväksi:

- vahvistaa tunteiden säätelyä ja sosiaalisia taitoja
- paremmat ihmissuhteet elämässä
- auttaa lapsia menestymään koulussa
- vähemmän käytösongelmia
- parempi mielenterveys
- (University of California, University of Notre Dame 2021)

DIA 30 Molempia tarvitaan

Myönteinen kasvatustyyli painottaa hyvän suhteen luomista lapsen kanssa. Se ei sisällä väkivaltaa eikä rankaisuutta, vaan vanhempi keskustelee ja opettaa lasta. Se on tasapainoa lempeyden ja jämäkkyyden välillä.

LEMPEYS:

- Paljon läsnäoloa, hoivaa ja läheisyyttä
- Myötätuntoa lapsen kokemuksille
- Tunteiden sallimista, sanoittamista ja säätelyä

JÄMÄKKYYS

- Sopivasti haasteita ja rohkaisua
- Selkeät säännöt ja odotukset lapsen käytökselle ja näistä rajoista kiinnipitäminen
- Itsenäisyyden tukemista

DIA 31 Mitä lapset tarvitsevat vanhemmilta ja mikä kasvatuksessa on tärkeää?

Lapsi tarvitsee tietenkin hoivaa ja huolenpitoa, johon sisältyy myös perustarpeiden täyttämistä: riittävästi unta, säännöllistä ja monipuolista ravintoa, liikumista, leikkiä ja ulkoilua.

Sen lisäksi rakkautta on tärkeää osoittaa aktiivisesti sanoin, hellällä kosketuksella, läsnäololla: ”Olet rakas ja arvokas!”

Aikuinen asettaa myös ikätasoon sopivat rajat, jotka luovat turvaa lapselle ja opettavat sosiaalisen elämän sääntöjä. Kaikki nämä osa-alueet muuttuvat lapsen iän myötä (esim. vauvan puolesta tehdään kaikki, nuori on jo opetellut huolehtimaan itsestäänkin), niin myös rajojen asettaminen muuttuu. Esimerkiksi vauvan puolesta aikuinen tekee kaikki päätökset, mutta kasvaessaan lapselle annetaan mahdollisuuksia tehdä omia valintoja: ”Otatko siniset vai punaiset sukat?”. Aikuinen päättää, että sukat tarvitaan, mutta lapsi saa myös kokea itse vaikuttavansa asioihin. Nuoren kanssa taas päätösvaltaa on jo annettava paljon enemmän, ja joskus sallittava myös hänen tehdä omia virheitäkin. Samalla on tärkeää antaa viesti, että olen tässä, jos haluat apua, kuitenkin virheetkin kuuluvat elämään ja niiden kautta myös opitaan tärkeitä asioita.

Hyvän huomaaminen: usein puutomme asioihin, joita pitää muuttaa paremmaksi. Jos joku asia sujuu jo hyvin, siihen ei välttämättä kiinnitä huomiota. Kuitenkin se vahvistuu, mihin kiinnittää huomiota: Annetaan palautetta heti, kun joku asia menee niin kuin on toivottu, tai huomaat lapsen edes yrittävän. Jos haluat, että lapsi laittaa jatkossakin takin naulaan, kiitä häntä silloin, kun se on onnistunut!

”Hei mahtavaa, muistit laittaa takin naulakkoon!! Kylläpä tuntuu kivalta, näin koti pysyy järjestyksessä eikä minun aika mene pelkästään siivoamiseen, ja ehdimme vaikka leikkiä hetken yhdessä.”

Tai jos vanhemman toive olisi, että lapsi istuu paikoillaan syödessä koko ruokailun ajan eikä se onnistu, voisi helposti alkaa moittia: ”Istu kunnolla nyt! Miten se voi olla niin vaikeaa!”. Sen sijaan voisi huomata sen hyvän, mitä ehkä näki: *”Näin, että jaksoit istua tosi kärsivällisesti jo 5 minuuttia! Uskon, että taitosi kehittyy koko ajan, ja huomenna jaksat varmaan istua jo vähän enemmänkin! Sinnikkyys onkin tosi hyvä taito elämässä. Olen ylpeä sinusta!”*. Tämä luultavasti saa lapsen yrittämään seuraavalla kerralla vielä enemmän ja saamaan myönteistä palautetta vanhemmalta.

Myönteinen vuorovaikutus lähtee siitä, että lasta kohdellaan arvostavasti. Vanhempi haluaa nähdä lapsen hyvän kautta ja antaa myönteistä palautetta aina, kun on mahdollista. Lasta ei rangaista haitallisin keinoin eikä hänelle huudeta tai moitita kohtuuttomasti. Rankaisemisen sijaan vanhempi opettaa ja auttaa. Palaute annetaan kohtuullisena ja uskoen siihen, että lapsi haluaa toimia hyvin, kunhan oppii: *”Kuules, nyt toimit vastoin sitä, mitä yhdessä on sovittu. Miten voisimme korjata tilanteen? Autan sinua. Kaikille sattuu virheitä, mutta noin ei voi enää tehdä.”*

DIA 32 Mitä voi olla haastavan käytöksen takana?

Kaikki tunteet ja reaktiot ovat jostain näkökulmasta ymmärrettäviä. On ehkä helpompi sanoa lapselle: *”Älä siinä kitise!”* kuin alkaa miettiä, miksi lapsi käyttäytyy tavalla. Käyttäytymisen takana on joku syy, ja lapselle on hyväksi, että pysähdymme miettimään mahdollisia syitä yhdessä. Jos lapsen käytös näyttää ulospäin esimerkiksi ”kiukuttelulta”, niin sellaisen käytöksen takana lapsi voikin kokea esimerkiksi väsymystä, jännitystä, pelkoa, surua. Tai jotain muuta, minkä kanssa hän ei vielä osaa toimia muuten, joten se näyttää vain ”kiukuttelulta”. Tai hän voi tarvita aikuiselta huomiota tai hoivaa, mutta ei vielä itsekään ymmärrä omaa tarvettaan. Jos aikuinen osaa siinä hetkessä pysähtyä tutkimaan lapsen kokemusta yhdessä lapsen kanssa, niin ajan myötä myös lapsi itse oppii tunnistamaan ja säätelämään tunteitaan. Tulkitaan siis lähtökohtaisesti myönteisesti lapsen käytöstä ja lähdetään puhumaan siitä: *”Mistähän tämä nyt nousee? Mitä lapseni nyt tarvitsee?”* JA *”Miksi minä itse reagoin näin? Mitä minä nyt tarvitsisin?”*

On hyvin hyödyllistä, jos voimme tulkita käytöstä vaihtoehtoisilla tavoilla ja lähtökohtaisesti myönteisesti lapsen kannalta: Jos lapsi hyppii ja kiljuu – käyttäytyykö hän ”huonosti” vai onko hän innoissaan ja jännittynyt? Ei tarvitse tietää, mutta voi yrittää ymmärtää omaa ja toisen mieltä.

”Sinua taitaa suututtaa, kun pyydän sinua pukemaan. Joudumme pian lähtemään, meillä ei ole enää paljon aikaa. Sopiiko, että autan sinua laittamaan kengät jalkaan vai laitatko itse? Sinä et taida haluta lähteä, mutta meidän on silti lähdettävä. Nyt laitan sinulle kengät jalkaan, muuten emme ehdi ajoissa.”

Mitä hyötyä tästä on?

Lapsi oppii ymmärtämään omaa sisäistä maailmaansa ja myös muiden tunteita ja tarkoituksia, ja se luo perustaa myös mielen hyvinvoinnille. Hän voi olla suositumpi kaveri, pärjää ryhmässä, ja selviää joustavammin elämän vastoinkäymisissä. Samalla opetamme lapselle sitä, miten omia tunteita ja tarpeita voi tunnistaa ja miten niistä voi kertoa muillekin. Parhaassa tapauksessa lapselle alkaa kehittyä pienestä lähtien turvallisuuden tunne, ja lapsi kokee olevansa turvassa maailmassa ja toisten ihmisten kanssa. Turvan tunne kehittyy hyvässä suhteessa hoitavien aikuisten kanssa. Vaikka ympäristö olisikin joskus sekava tai vaarallinen, niin lapsen hyvää kasvua tukee se, jos hänellä on ainakin yksi turvallinen aikuinen saatavilla.

DIA 33 Mitä voi tehdä, jos lapsi ei tottele?

DIA 34 Yhteyden löytäminen

Kaikkiin ihmissuhteisiin sisältyy katkoksia, ”säröjä” – emme aina ymmärrä toisiamme hyvin, teemme virheitä – se on osa elämää ja ihmisenä olemista, eikä vanhemmankaan tarvitse olla täydellinen. Mutta näiden

katkosten korjaaminen on tärkeintä ja se on aina aikuisen vastuulla. Aikuisen vastuulla on aina korjata yhteys, silloin myös lapsi oppii sen elämäänsä.

”Anteeksi, että sanoin/tein niin. Olet minulle rakas ja tärkeä.” -> näin syntyy tunne siitä, että yhteys on taas löytynyt. Se vahvistaa suhdetta ja auttaa vaikeissa hetkissä elämän aikana muistamaan, että olen selvinnyt ennenkin tällaisesta, selviän kyllä nytkin – asioista voi puhua ja osaan löytää taas yhteyden muihin.

Dia 35–44 Myönteisen kasvatuksen materiaaleja kotiin

DIA 36-37 Tunnekortit

Tunteiden merkitys: Meillä kaikilla ihmisillä on tunteita ja tarpeita, ja niillä on valtava merkitys ihmisen hyvinvoinnille. Niiden kanssa taitava toimiminen luo pohjan hyvälle mielen ja kehon terveydelle. Turvan tunnetta luo myös se, että kodissa on tilaa käsitellä kaikkia tunteita: myös vaikeita tunteita, kuten vihaa, surua ja häpeää. Vanhemman tärkeä tehtävä on opettaa lasta hyväksymään kaikenlaiset tunteet: opetamme lasta tunnistamaan niitä ja säätelämään niitä, sekä miettimään, mistä tarpeista kukin tunne kertoo. Apuna voi käyttää tunnekortteja ja niitä voi myös opettaa huomaan kehon kautta:

”Huomaatko, kätesi puristuvat nyt nyrkkiin, tunnetkohan nyt vihaisuutta? Sinua taitaa harmittaa se, kun joudut nyt lopettamaan leikin kesken ja lähtemään kotiin. Se onkin tosi ymmärrettävää, minuakin harmittaa aina, kun joku kiva asia loppuu. Se on normaali tunne, mutta vihaisena ei saa tehdä mitään tuhoisaa, kuten satuttaa muita tai itseään. Voit sen sijaan, vaikka hyppiä tasajalkaa tai juosta ulkona kierroksen. Tai haluatko olla hetken rauhassa yksin vai haluatko tulla syliin, se voi usein auttaa harmiin? Tämäkin vaikea tunne menee lopulta ohi.”

Eli hyväksytään kaikenlaiset tunteet, autetaan lasta tunnistamaan niitä ja annetaan viesti, että tunteista ei tarvitse päästä eroon, vaan niiden kanssa voi oppia olemaan ja voi oppia säätelämään niitä sopivan kokoisiksi. Tunteen jakaminen yhdessä toisen kanssa luo turvaa. Kaikki tunteet kuuluvat elämään, ja ne voivat olla haitallisia vain silloin, jos lapsi jää yksin selviytymään niiden kanssa ilman turvallisen aikuisen tukea.

DIA 38 Tunnemittarit ja tunnelautapeli

DIA 39 Kuvallinen päivärytmi

Perhe voi leikata ja liimata oman kuvista.

Lapsella voi olla hankala seurata sanallisia ohjeita. Kuvien käyttö auttaa joitakin lapsia toimimaan.

DIA 40 Miten reagoida myönteisemmin lapsen tunteeseen kuin sanomalla vaikka ”Lopeta itkeminen!”

DIA 41 Palkintotaulu

DIA 42 Miksi yhteinen aika/ leikki on tärkeää?

Lapsi yleensä käyttäytyy paremmin, kun hän tuntee tunnetasolla turvallista yhteyttä ja rakkautta. Lapselle vanhemman rakkaus, hyväksyntä ja huomio ovat kaikki kaikessa -> jos lapsi ei koe, että vanhempi näkee ja kuulee hänet, niin varma keino saada huomiota on ”heittäytyä hankalaksi”. Kielteinen huomio on lapsen näkökulmasta parempi kuin jäädä kokonaan ilman huomiota – siksi ennakointi eli yhteydentarpeen täyttäminen jo etukäteen on tärkeää, ennen kuin lapsi hakee huomiota huonolla käytöksellä.

DIA 43 Kotitehtävä

Vanhemmuudessa on tärkeää vahvistaa myönteistä suhdetta lapsen ja vanhemman välillä. Suhde muodostuu yhteisen ajan kautta, kokemuksia, tunteita ja kiinnostusta jakaen.

Kotitehtävänä on tehdä jotain mukavaa lasten kanssa 10–15 minuuttia joka päivä.

(Onko mahdollista antaa hetki jokaiselle lapselle erikseen? Tai erityisesti sille, jonka kanssa tuntuu olevan haastavinta?)

DIA 44: Yhteistä tekemistä kotiin

Diassa on ideoita yhteiselle ajalle, jos leikkiminen lapsen kanssa ei ole ennestään tuttua. Jokainen tekeminen osaltaan kehittää myös lapsen erilaisia taitoja, joita hän tarvitsee elämässä (esimerkiksi hienomotoriikkaa, sosiaalisia taitoja, luovuutta, pettymyksen sietokykyä, sanavarastoa).

Keskustelu: Onko teillä jo hyviä vinkkejä muille siitä, mitä lapsenne tykkää tehdä yhdessä teidän kanssanne? Mitä nuoren kanssa voisi tehdä.

DIA 45 Materiaaleja kotiin ja hyödyllisiä linkkejä

AIHE: LAPSEN OIKEUDET – vanhemmat oikeudet ja velvollisuudet

Tavoitteet:

- Osallistuja ymmärtää keskeisiä lapsen oikeuksia ja miettii niiden toteutumista arjessa.
- Vanhempi ymmärtää omia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan, jotta hän voi turvata lapsen oikeudet.

TYÖNTEKIJÄLLE

YDINVIESTI VANHEMMILLE VÄLITETTÄVÄKSI: Lapsilla on oikeuksia sopivien rajojen sisällä.

Lapsilla on tärkeitä oikeuksia, joiden toteutumisessa vanhemmat ovat tärkeässä roolissa. Lapsen oikeuksien sopimuksella on haluttu kansainvälisesti luoda yhteiset, turvallisen kasvun lähtökohdat kaikille maailman lapsille. Ne tarkoittavat sitä, että kaikkien aikuisten täytyy miettiä, miten lapset saavat olla yhdenvertaisia, heidän mielipiteensä tulevat kuulluiksi ja he saavat ikätasonsa mukaan olla osallisena tekemässä omaan elämäänsä liittyviä päätöksiä. Aikuisten tulee aina miettiä päätöksiä lapsen parhaan edun kannalta. Samalla myös vanhemmilla on oikeuksia, jotta he voivat turvata lapsen oikeuden turvalliseen kasvuun ja kehitykseen sekä suojella lasta hänelle haitallisilta asioilta. Lapsen oikeudet eivät tarkoita sitä, että lapsi saa tehdä mitä haluaa tai häntä ei voi kieltää, vaan aikuisten tulee asettaa turvallisia, ikätasoisia rajoja lapsen suojaamiseksi, samalla lapsen näkemyksiä arvostaen ja huomioiden.

DIA 46 Lasten oikeudet – Vanhempien oikeudet ja velvollisuudet

Lämmin aloitus ja tilaa kysyä viime kerran aiheesta, jos jotain jäi mietityttämään.

Kokeilitteko kotona jotain viimeksi annettua myönteisen kasvatuksen keinoa (esim. palkintotaulukkoa tai tunnekortteja)? Kokeiliko joku viettää kahdenkeskistä aikaa lapsen kanssa tai kunkin lapsen kanssa erikseen? (Myönteinen palaute kaikista kokeiluista ja pienistäkin onnistumisista!)

DIA 47 Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Lapsen oikeuksien sopimus

Lasten oikeudet on kirjattu Yhdistyneiden Kansakuntien laatimaan sopimukseen, joka on valtioita sitova ihmisoikeussopimus. Se koskee kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia. Sen ovat hyväksyneet kaikki maailman valtiot USA:ta lukuun ottamatta. Lapsen oikeudet ovat Suomessa voimassa laintasoisena eli yhtä sitovia kuin kansalliset lait (Johdatus Lapsen oikeuksiin-kurssi).

Sopimuksella halutaan suojella lapsia, että he voivat kasvaa rauhassa ja turvassa, kuten näissä pesäkuissa. Tänäpä käsittelemme sopimuksesta muutamia keskeisiä lapsen oikeuksia myös käytännön esimerkkien kautta (sisältää yhteensä 54 artiklaa, kts. Unicef).

Ehkä huomaamme kohta, että monesti me vanhemmat jo toteutamme näitä. On kuitenkin tärkeää tietää, että ne eivät ole mielipidekysymyksiä, vaan velvoittavia ihmisoikeuksia, joita kaikkien sopimusvaltioiden ja vanhempien tulee noudattaa. Esimerkiksi lapsen oikeus turvalliseen kasvuun tai väkivallattomaan elämään ei ole mielipidekysymys, vaan ihmisoikeus.

DIA 48 Keskustelu

Keskeiset oikeudet:

- Syrjinnän kieltä ja yhdenvertaisuus
- Lapsen edun ensisijaisuus
- Lapsen oikeus osallistua
- Lapsen oikeus kehitykseen ja kehittyvät valmiudet
- Lapsen oikeus erityiseen suojeluun (Johdatus Lapsen oikeuksiin-kurssi).

Sopimus tuli voimaan kansainvälisesti 1990 ja Suomessa vuonna 1991. Siinä on 54 artiklaa.

Lapsilla on oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia. 15-vuotias vastaa tekemistään rikoksista, mutta hän ei ole riittävän kypsä päättämään esimerkiksi siitä, kuuluuko hän johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan vai ei. (Johdatus Lapsen oikeuksiin-kurssi).

Miksi Yhdysvallat ei ole allekirjoittanut sopimusta? ”Sopimuksen ja Yhdysvaltain kansallisen lainsäädännön suurimpina eroina on nähty nuorisorikollisten kohtelu ja suhtautuminen väkivallan käyttöön kasvatuksessa. Yhdysvalloissa pelätään myös kansainvälisten sopimusten vähentävän valtion suvereniteettia.” ([Unicef 2015](#))

DIA 49-50 Mitkä ovat vanhempien oikeudet?

Jotkut muualta Suomeen muuttaneet vanhemmat ovat ajatelleet, että Suomessa VAIN lapsella on oikeuksia, ja he ovat käsittäneet, että se tarkoittaa sitä, että lapsia ei saisi lainkaan rajoittaa tai kaikkeen lapsen sanomaan pitäisi suostua. Tänäpä tavoitteena on huomata, että lapsella on oikeuksia, mutta turvallisten rajojen sisällä. Vanhemmilla on kuitenkin vastuu lapsen hyvinvoinnista ja kehityksestä. Siksi on myös tärkeää huomata, että vaikka ei ole erikseen kirjoitettu ”vanhemman oikeuksien sopimusta”, niin lapsen oikeuksien kautta voimme peilata myös vanhemman oikeuksia ja velvollisuuksia. Vanhempien oikeudet ja vastuut määritellään laeissa ja asetuksissa lasten oikeuksien kautta.

[Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361. 4 § Huoltajan tehtävät.](#)

Keskeistä sopimuksessa on lapsen etu ja osallisuus: aikuisten tulee miettiä, mikä on lapsen edun kannalta paras ratkaisu ja kuulemme hänen mielipiteensä. Lapsen tulee jo alaikäisenä saada kehityksensä mukaisesti osallistua itseään koskevien päätösten tekoon ja oppia näin vähitellen tekemään vastuullisesti yhä itsenäisempiä valintoja ja ratkaisuja. (Lapsen oikeuksien koulutus).

DIA 51 Lapsella on oikeus elämään (Artikla 6)

Tämä oikeus ei aina toteudu esimerkiksi sota-/konfliktialueilla, joissa ihmisoikeudet jäävät muutenkin jalkoihin. (*Monesti osallistujat ihmettelevät, että ”Ainakaan meidän maassamme nämä eivät ole voimassa” -> ovat voimassa, mutta eivät aina toteudu.*)

DIA 52 Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille lapsille. Ketään lasta ei saa syrjiä. (Artikla 2)

Lapselle on tärkeää opettaa, ettei hänen tarvitse sietää syrjintää, hänellä on oikeus olla turvassa. Me vanhemmat annamme kotona mallin siitä, miten suhtaudumme muihin ihmisiin: näemmekö kaikki tasa-arvoisina ja yhtä tärkeinä?

DIA 53 Lapsen vanhemmilla on yhdessä vastuu lapsen kasvatuksesta ja huolenpidosta. (Artikla 18)

Vanhemmilla (molemmilla vanhemmilla yhdessä) on ensisijainen vastuu kasvatuksesta ja kehityksestä, ja heidän on aina pidettävä mielessä lapsen etu. Valtion täytyy antaa vanhemmille apua kasvatustehtävässä.

DIA 54: Lapsella on oikeus elää vanhempien kanssa, jos he pystyvät huolehtimaan lapsesta, ja oikeus saada apua, jos häntä kohdellaan huonosti. (Artiklat 8, 9, 20)

Lähtökohtaisesti lapsen paras paikka on elää omien vanhempien hyvässä hoidossa. Lapsella on kuitenkin myös oikeus saada apua, jos vanhemmat eivät huolehdi hänestä tai kohtelevat häntä huonosti, kuten

pahoinpitelevät tai laiminlyövät. Perheelle tarjotaan ensisijaisesti tukitoimia kotiin. Jos lapsi otetaan pois kotoa, tilanne pitää tarkistaa säännöllisesti: mikä tällä hetkellä olisi lapsen paras paikka? Lapsella on oikeus pitää yhteyttä molempiin vanhempiinsa näistä erossa olleessaan, paitsi jos siitä katsottaisiin olevan haittaa hänelle.

DIA 55: Oikeus mielipiteeseen (Artikla 12 ja 13) ja lapsen edun ensisijaisuus (Artikla 3)

Lapsella on oikeus kertoa vapaasti mielipiteensä, kunhan hän samalla kunnioittaa muidenkin oikeuksia. Lasta koskevilla päätöksillä aikuisten on aina kuultava lapsen oma mielipide asiasta, ja mielipide otetaan huomioon ikä- ja kehitystason mukaisesti. Näin lapsi tulee kuulluksi ja oppii, että hänen mieli-piteillään on myös merkitystä, ja hän oppii tekemään päätöksiä ja saa kokea olevansa OSALLINEN ratkaisujen tekemisessä.

Huom! Mielipiteen kuuleminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että lapsella on valta tehdä päätöksiä ja sen mukaan tehtäisiin aina, vaan aikuinen vastaa siitä, että päätös on lopulta lapsen edun mukainen ja lasta suojellaan vahingollisilta ratkaisuilta. ”Mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu?” Lapselle tulee myös perustella päätökset, etenkin jos se on hänen mielipiteensä vastainen. Eli huoltajalla on oikeus päättää, JA samalla lasten oikeudet velvoittavat ottamaan aina ensisijaisesti huomioon lapsen edun arvioinnin ja mielipiteen huomioimisen.

Esimerkki kuvien kautta:

Lapsen mielipide voisi olla, että ”Haluan olla puhelimella/pelata koko päivän!”

Aikuinen voi ymmärtää lapsen näkökulman myötätuntoisesti JA samalla perustella toisenlaisen päätöksen: ”Ymmärrän hyvin, se olisikin varmasti ihanaa. Pelit on tehty koukuttaviksi ja moni haluaisi pelata tosi paljon. Mikä sinun mielestäsi olisi riittävä aika? Minun mielestäni se olisi... Kuitenkin tiedän, että sinulle ei olisi hyväksi pelata koko päivää, sillä sinulla on myös oikeus terveyteen. Keho ja mieli tarvitsevat paljon muutakin: liikumista, ulkoilua, yhdessäoloa muiden kanssa. Niinpä me rajaamme tätä ja autamme sinua tekemään muutakin, että opit elämäsi terveet tavat ja voit mahdollisimman hyvin.”

Ehkä joskus voi pitää vaikka ”päättöpäivän”, jolloin lapsi voi kokeilla, miltä tuntuu pelata koko päivä ja sitten keskustella siitä: mikä siinä on ihanaa, ja onko siitä mitään haittaa? Millainen olo on omassa kehossa sen jälkeen?

Lapsen huoltolain mukaan huoltajan tulee turvata lapselle hyvä hoito ja kasvatus, sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Rajojen asettaminen esimerkiksi pelaamisen suhteen, kun pelaamisesta on lapselle haittaa, on huolenpitoa. Lapsen mielipiteen kuuleminen ja sen huomioiminen ei automaattisesti tarkoita, että lapsella olisi asiassa päätösvalta, vaan että lapsi on osallisena itseään ja omaa elämäänsä koskevilla päätöksillä. Huoltajilla on velvollisuus huolehtia ja suojella lasta vahingollisilta asioilta ja ratkaisuilta. Aina ei voida toimia lapsen mielipiteen mukaisesti, mutta silloinkin aikuisten tulee punnita lapsen näkemystä, keskustella lapsen kanssa ja perustella päätöksensä. (Lindqvist 2023.)

Katso lisätietoja sivulta 24: **LAPSEN OIKEUS YKSITYISYYTEEN JA OIKEUS OLLA SUOJASSA VÄKIVALLALTA**

DIA 56-57 Ruutuajan käyttö arjessa ja Mitä muuta lapsi tarvitsee hyvään kehitykseen

Aihe linkittyy edelliseen diaan: aikuisen päätöksenteon ja keskustelujen taustaksi on hyvä tietää ruutuajan suosituksia ja median mahdollisia haittavaikutuksia: mitä muuta lapsi tarvitsee voidakseen hyvin? *Esim. puheterapeuteille päättyy nykyisin paljon lapsia, jotka eivät opi äidinkieltä tai muutenkaan kunnollisesti kommunikoimaan, vaan he oppivat niin sanottua ”YouTube-englantia”.*

Lapsi tarvitsee ensisijaisesti vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. Media on tehty koukuttavaksi ja aikuisen tehtävä on huolehtia, että lapsi saa silti kehitykselleen tarpeelliset asiat, kuten liikuntaa, sosiaalisia suhteita, ulkoilua ja leikkiä.

Yleisiä ruutuaikasuosituksia:

- Alle 2-vuotiaille yleinen linjaus on, että alle 2-vuotiaat hyötyvät eniten digimedioiden sijaan kasvokkaisista vuorovaikutustilanteista ja liikunnasta, joissa lapsi voi harjoittaa kielen kehityksen lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojaan ja motorisia taitojaan.
- 2–4-vuotiaille suositellaan ruutuaikaa alle tunti päivässä (World Health Organizationin suositus)
- Kouluikäisille suositeltu ruutuaika on alle kaksi tuntia päivässä (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen suositus)

[\(Mannerheimin lastensuojeluliitto, Media- linkki\)](#)

Säännöt voidaan jakaa neljään luokkaan:

1. Turvallisuus-säännöt: esimerkiksi pyöräilykypärän tai turvavyön käyttäminen tai tietyt kotiintuloajat
2. Perustarve-säännöt: esimerkiksi päivärytmi, riittävä uni ja sopiva ravinto
3. Sosiaaliset säännöt: esimerkiksi toisia ei lyödä eikä kädestä oteta tavaroita, ketään ei kiusata
4. Yhteinen mukava olo: muita asioita, jotka tekevät elämisen viihtyisäksi, esim. takit ripustetaan naulakoon

[\(Mannerheimin lastensuojeluliitto: Minkälaisia rajoja lapselle?- linkki\)](#)

DIA 58 Mistä asioista nuori voi päättää itse?

Liittyy myös aiemman dian oikeuksiin: esimerkkejä siitä, millaisista asioista voidaan neuvotella ja mistä nuori saa päättää itse. Kuitenkin aikuinen vastaa terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä asioista, perustellen ne lapselle/nuorelle.

Keskustelu: Mitä pelkoja tai huolia liittyy lapsen itsenäiseen päätöksentekoon Suomessa? Keskustelu jostain neutraalista temasta, kuten kotiintuloajoista.

Esimerkkejä kotiintulo- ja nukkumaanmenoajoista: Jokainen perhe soveltaa itselle sopivaksi, mutta vanhempien on tärkeää tietää, että heidän on sallittua ja jopa toivottavaa asettaa lasta suojaavia rajoja näihinkin – jälleen lapsen osallisuus huomioiden: lapsi saa tulla kuulluksi ja esittää toiveita, mutta vanhemmat vastaavat viime kädessä riittävän unen mahdollistamisesta. Samalla lapsi/nuori oppii itse huolehtimaan itsestään ja vastaamaan omista tarpeistaan kasvun myötä.

Lapsen päätösvalta terveydenhoidossa tmv

Lapsilla on aikuisten tavoin perus- ja ihmisoikeutena turvattu itsemääräämisoikeus eli oikeus päättää itseään ja elämäänsä koskevista asioista. Käytännössä sitä rajoitetaan usein ikärajoin ja niin, että lapsen asioista päättää lapsen huoltaja. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa kuitenkin kunnioittamaan lapsen itsemääräämisoikeutta mahdollisimman pitkälle myös silloin, kun aikuiset tekevät päätöksiä lapsen puolesta.

Esimerkiksi terveydenhuollossa lapselle saatetaan joutua tekemään toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä lapsen terveydelle ja kehitykselle, vaikka lapsi nimenomaisesti vastustaa niitä. Tällöinkin hoitoprosessiin liittyy useimmiten osatekijöitä, joilla voidaan edistää lapsen kokemusta osallisuudesta ja vaikuttamisesta. Lapsella voi joskus olla mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi aikatauluihin. Pienemmälle lapselle merkityksellistä voi olla esimerkiksi se, että hän saa päättää vaikkapa kipsin tai siteen väristä. Tärkeää on, että lapsi saa aina riittävästi ja ymmärtämällään tavalla tietoa toimenpiteestä, ja että hänellä on mahdollisuus käydä asiaa läpi terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. (Johdatus Lapsen oikeuksiin-verkkokoulutus).

DIA 59 Lapsi tarvitsee turvallisia rajoja

Kuvan kautta voi keskustella siitä, että lapsi ja nuori tarvitsee suojaamista sopivien, ikätasojen rajojen kautta. Iän myötä muuttuvat sekä rajat että vapaudet ja vastuut: pienen vauvan puolesta vanhemmat tekevät kaikki päätökset, rajaavat myös fyysisesti nostaen pois vaarallisista paikoista, huolehtivat kaikkien tarpeiden täyttymisestä.

Taaperolla on jo enemmän tarvetta kokea itsenäisyyttä, ja hän voi harjoitella pienten päätösten tekemistä. Esimerkki pukeutumisesta: ”Otatko sinisen vai punaisen paidan?” Vanhempi päättää kuitenkin sen, että paita tarvitaan ulos lähtiessä.

län myötä tarvitaan enemmän keskustelua eri vaihtoehtoista ja niiden seurauksista, ja nuori saa kokeilla tehdä omia päätöksiä sopivien rajojen sisällä. Joskus vanhempi voinee antaa nuoren tehdä päätöksen, joka hänen mielestään ei olisi paras vaihtoehto, mutta nuori saa itse kokeilla ja oppia seurauksista, jos kyseessä ei ole terveyteen ja turvallisuuteen liittyvä asia. Samalla vanhemman viesti on: ”Olen tässä, jos tarvitset apua, mutta luotan, että osaat kyllä paljon itsekin!”

Rajoittaminen on siis kasvun suojaamista: se tapahtuu aina myönteisestä lähtökohdasta, ei häpäisemisestä tai mielivaltaisista ja perusteettomista määräyksistä. Vanhemman on myös tärkeää sietää lapsen pettymystä tilanteissa, jotka eivät mene lapsen toiveen mukaan. Samalla lapsi oppii tärkeitä taitoja elämän myöhempien pettymysten varalle. Vanhempi osoittaa myötätuntoa lasta kohtaan ja samalla pysyy jämäkkänä ja uskoo, että lapsi kestää sen kyllä: ”Ymmärrän, että olet nyt tosi pettynyt ja ehkä surullinenkin, kun joudut xx. Sekin kuuluu elämään ja selviät kyllä, olen tässä tukenasi.”

Mannerheimin lastensuojeluliiton sivuilta taustatietoa:

”Rajoittamisen sijaan olisi hyvä puhua lapsen ja nuoren kasvun suojaamisesta, johon kuuluu myös opastusta ja viitoittamista. Lapsen elämäkokemus ja tiedot eivät kuitenkaan riitä siihen, että tämä pystyisi aina tekemään itsensä kannalta turvallisia ja järkeviä ratkaisuja. Vanhempi vastaa muun muassa:

- lapsen päivittäisestä ulkoilusta
- terveellisestä ruokavaliosta
- sopivasta vaatetuksesta
- riittävästä levosta ja unesta
- puhtaudesta
- harrastusten ja kotiin kutsuttavien ystävien määrästä
- mediankäytön rajoista (laatu ja aika)
- perheen raha-asioiden hoitamisesta”

[\(Mannerheimin lastensuojeluliitto: Rajat\)](#)

DIA 60 Lapsella on oikeus elää mahdollisimman terveenä. (Artikla 24)

Kuvien kautta keskustelua peilaten muihin lapsen oikeuksiin ja vanhemman vastuuseen:

Lapsella on oikeus mielipiteeseen, mutta jos lapsen mielipide olisi syödä joka päivä ”ei-niin-ravitsevää-ruokaa”, vanhempi kuulee lasta mutta muistaa myös lapsen oikeuden terveyteen. ”Ymmärrän, olisi varmaan tosi ihanaa syödä joka päivä herkkuja, mutta tiedän, että se ei olisi lopulta hyväksi sinun terveydellesi. Siksi syömmme pääasiassa ravitsevampaa ruokaa, ja sovitaan yhdessä päiviä, jolloin sinä voit valita toiveruokiasi.” Vanhemmat näyttävät lapselle mallia myös ulkoilusta ja liikkumisesta ja opettavat lasta omalla esimerkillä huolehtimaan itsestään.

Tässä yhteydessä voidaan puhua myös suun terveydestä ja D-vitamiinin tarpeellisuudesta. Myös mielen hyvinvointi on tärkeää nostaa esiin luontevana osana terveyttä.

DIA 61 Lapsella on oikeus saada tietoa ikätasonsa mukaisesti. (Artiklat 13, 17, 28)

Lapsella on oikeus etsiä tietoa. Samalla vanhemman olisi suojattava lasta haitalliselta tiedolta, johon esimerkiksi netissä ja somessa voi helposti törmätä. Siihen liittyykin seuraava oikeus, eikä näihin ole yhtä oikeaa tapaa: miten tasapainottaa lapsen yksityisyys sen kanssa, että voi myös suojata lasta haitallisilta sisällöiltä?

DIA 62 Lapsella on oikeus yksityisyyteen, kotirauhaan ja kirjesalaisuuteen. (Artikla 16)

Mitä nämä tarkoittavat käytännössä: lapsen puhelinta ja viestejä ei saa tutkia ilman lupaa tai ilman perusteltua syytä (esim. aiheellinen epäily, että lapsen hyvinvointi on vaarassa) (mm. Lindqvist 2023). Ensisijaisesti asiat tulisi hoitaa lapsen kanssa avoimesti keskustellen ja luottamukseen perustuen. Hyvän suhteen ja luottamuksen luomisen kautta lapsi voi luottaa, että vanhempana haluamme aina hänen parastaan ja haluamme

auttaa ja suojata vaikeissakin tilanteissa. Tähän liittyy myös seuraava oikeus olla turvassa väkivallalta ja hyväksikäytöltä, jota mediassa voi olla ja jolta vanhempien on velvollisuus suojata lasta.

Tässäkin on mietittävä ikätasoisesti lapsen edun kannalta parhaita ratkaisuja: lapsenhuoltolain mukaan huoltajan on turvattava lapsen hyvinvointi. Miten vanhempi pystyy ensisijaisesti huolehtimaan lapsen edusta, turvallisuudesta ja hyvinvoinnista, samalla ikätaso huomioiden?

Lasta tulee ohjata ikätasoisesti puhelimen ja median käyttöön, rinnalla kulkien ja yhdessä opetellen ohjata häntä kohti lisääntyvää itsenäisyyttä ikätason mukaisesti. Vanhemman tulee opettaa, millaisilla sivustoilla lapsi saa käydä ja miksi joillain sivustoilla ei voi käydä. Tarvittaessa tulee asettaa tarpeellisia rajoituksia, jotta vanhempi voi turvata lapsen oikeutta olla suojassa väkivallalta ja kaltoinkohtelulta. Tavoite on, että iän myötä lapsen taidot turvalliseen toimintaan kasvavat yhdessä lisääntyvän vapauden kanssa.

DIA 63 Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta ja huonolta kohtelulta, seksuaaliselta häirinnältä ja muulta kaltoinkohtelulta. (Artikla 19 ja 34)

Viitataan lyhyesti 2. kerran aiheeseen väkivaltaa sisältävästä kasvatuksesta. Median ikäraajat ja niiden merkitys ovat monelle vanhemmalle uutta tietoa.

Ikäraajat perustuvat kuvaohjelmalakiin ja niiden tarkoitus on suojella lapsen kehitykselle haitalliselta sisällöltä. Vanhempien ja muiden aikuisten velvollisuus on huolehtia elokuvien, muiden kuvaohjelmien ja pelien ikärajojen noudattamisesta. Sisältömerkinnät kertovat, millaista haitalliseksi arvioitua sisältöä niissä on: väkivaltaa, seksiä, ahdistavuutta tai päihteidenkäyttöä. ([Mannerheimin lastensuojeluliitto: Media](#)).

Uskonto ja ruumiillinen kuritus

22. Komitea korostaa, että sopimusvaltioilla on välitön ja varaukseton velvollisuus poistaa lasten väkivaltaiset ja nöyryyttävät rangaistukset lainsäädäntöä uudistamalla ja muilla tarvittavilla toimenpiteillä.

29. Jotkut ovat esittäneet uskontoon perustuvia perusteluja ruumiilliselle kuritukselle ja antaneet ymmärtää, että uskonnollisten tekstien tietyt tulkinnat eivät pelkästään oikeuta ruumiillisen kurituksen käyttöä vaan jopa velvoittavat siihen. Kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus takaa kaikille uskonnon vapauden (18 artikla), mutta käytännössä uskonnon tai vakaumuksen harjoittamisen tulee olla yhdenmukaista suhteessa muiden ihmisarvon ja ruumiillisen koskemattomuuden kunnioittamiseen. Yksilöiden vapautta harjoittaa omaa uskontoaan tai vakaumustaan voidaan perustellusti rajoittaa muiden ihmisten perusoikeuksien ja -vapauksien suojelemiseksi. Komitea on havainnut, että tietyissä valtioissa lapset voidaan joko hyvin nuoresta lähtien tai murrosiän saavuttamisesta alkaen tuomita äärimmäisiin väkivaltaisiin rangaistuksiin, kuten kivitykseen ja amputointiin, joista määrätään uskonnollisen lain tietyissä tulkinnoissa. Tällaiset rangaistukset rikkovat selvästi yleissopimusta ja muita kansainvälisiä ihmis-oikeusnormeja, minkä myös ihmisoikeuskomitea ja kidutuksen vastainen komitea ovat todenneet, ja ne on kiellettävä. (Lapsiasiavaltuutettu 2007)

DIA 64 Turvataitokasvatus

Aikuisen on tärkeää olla perillä joistain vaaroista, joita mediassa voi tulla lapselle vastaan ja opettaa lasta ikätasoisesti. Tärkein lapsen ja nuoren turvataito on hyvä ja avoin keskusteluyhteys vanhempiin. Silloin lapsi voi tulla kertomaan mistä vain puhelimesta tai muualla kohtaamistaan asioista. Esimerkiksi jotkut aikuiset voivat luoda luottamusta esiintymällä lapsena/nuorena ja yrittävät houkutella lapsen mukaan vaikka seksuaalisävytteisiin keskusteluihin tai lähettämään kuviakin, eli seksuaaliseen hyväksikäyttöön (grooming). Jos tällaisia asioita ei ole valmiiksi sanottu ja käsitelty yhdessä, lapsi jää helposti häpeän kanssa yksin ja voi syyllistää itseään, jos on lähtenyt mukaan viestittelyyn. Aikuisen viestin tulee aina olla: ”Tapahtui mitä vain, minä autan ja selvitetään sitä yhdessä. Viestit ja houkuttelu ovat aina sen väärintekevän aikuisen vika, eikä sinun syytäsi.”

Perusturvataidot auttavat lasta selviämään sekä verkossa että kodin ulkopuolella!

- Opetta lasta luottamaan omaan kokemukseensa: oli kyseessä sitten vieras aikuinen tai kaveri, joka kiusaa, niin luota omaan oloosi.
- Jos tilanteessa on jotain mikä saa sinut tuntemaan epämukavuutta tai häirintää, sano vahvasti ”EI!”, lähde pois, ja kerro turvalliselle aikuiselle. Älä jää yksin vaikeiden asioiden kanssa.

Voi olla myös tärkeää sopia yhdessä, että puhelimelta katsotaan säännöllisesti yhdessä, millaisia pelejä, sivustoja tai sisältöä lapsi on siellä nähnyt, ja sitten keskustella niistä. Kaikki tämä lähtee myönteisestä lähtökohdasta niin, että lapsi ymmärtää aikuisten haluavan olla apuna ja turvana opettaen lasta pikkuhiljaa omatoimisuuteen, lisääntyvään itsenäisyyteen ja itsensä suojaamiseen taitojen kautta.

Lapsen oikeus yksityisyyteen ja oikeus olla suojassa väkivallalta

Lapset kohtaavat verkossa runsaasti heidän oikeuksiaan, hyvinvointiaan ja kehitystään uhkaavia ilmiöitä, kuten kiusaamista, groomingia, haitallisia sisältöjä ja harhaanjohtavaa tietoa. ([Pelastakaa Lapset ry](#)).

Jos lapsen oikeus osallisuuteen ja suojeluun ovat ristiriidassa, niin suojelu on aina tärkeämpi (Johdatus Lapsen oikeuksiin-kurssi).

Joskus oikeus yksityisyyteen ja oikeus suojeluun ovat keskenään ristiriidassa. Silloin on arvioitava, kumpi niistä edistää paremmin lapsen etua. Oikea toimintatapa riippuu lapsen iästä ja huolen vakavuudesta. Vakavissa tilanteissa tärkeintä on lapsen oikeus suojeluun, jolloin esimerkiksi puhelimen läpikäyminen voi olla oikea ratkaisu. Usein tärkeämpää on kuitenkin kunnioittaa lapsen yksityisyyttä ja luottaa hänen sanaansa. Vanhemman uteliaisuus tai ”varmuuden vuoksi” eivät koskaan ole riittäviä syitä tutkia lapsen puhelinta tai selata tämän käymiä keskusteluja. Tärkeintä on molemminpuolisen luottamuksen rakentaminen ja avoin keskusteluyhteys. Puhelimen valvonnan pelisäännöt on myös syytä sopia etukäteen. ([Väestöliitto 2020](#)).

”Kyllä meillä pitäisi olla sellainen kontakti lapsen kanssa, että vanhempi saa pyytäessään katsoa hänen puhelimeensa. Jos ei niin, vanhempi voi sanoa, että joko annat katsoa puhelimeen tai liittymä suljetaan.”

[Aikuinen saattaa syyllistyä rikokseen tutkimalla lapsensa puhelinta, \[Keskisuomalainen 2015\]\(#\)](#)

DIA 65 Lapsella on oikeus omaan kulttuuriin, kieleen ja uskontoon sekä oikeus ajatella vapaasti. (Artikla 14 ja 30)

Viitataan myös kahden kulttuurin kanssa kasvaminen-aiheeseen:

Lapsella on oikeus ja hänelle on tärkeää oppia omaa kieltä ja kulttuuria. Lapsella on myös oikeus uskonnonvapauteen: vanhempi päättää virallisesti lapsen uskontokunnan 18-vuotiaaksi asti, ja monesti lapset oppivat kotoa luontevan esimerkin kautta perheen tapoja ja uskontoa. On kuitenkin tärkeää muistaa, että lasta ei voi pakottaa uskomaan. Avoin keskusteluyhteys on tässäkin tärkeä: vanhemman viesti lapselle on hyvä olla se, että voit tulla puhumaan kaikesta ja miettimään, miksi toiset toimivat noin tai uskovat noin, miksi me uskomme näin tai teemme näin?

Lapsella on myös oikeus osallistua yhdistysten toimintaan, jos hän innostuu esim. luonnonsuojelusta tai ihmisoikeuksista.

DIA 66 Lapsella on oikeus lepoon ja vapaa-aikaan, leikkiin sekä kulttuurielämään ja taiteeseen. (Artikla 31 ja 32)

Lapsen on tärkeää löytää oman mielenkiinnon mukaista tekemistä vapaa-ajalle. Lapsille on hyvä opettaa kotitöitä ikätasoisesti, mutta niitä ei voi olla niin paljon, että koulu, ystävät tai lepo kärsii. Jo pienen lapsen voi ottaa mukaan opettelemaan kotitöitä pikkuhiljaa.

Tässä yhteydessä voi ottaa myös esiin Suomen tasa-arvoisen lähtökohdan: sekä tyttöjen että poikien on tärkeää saada saman verran velvollisuuksia ja vapauksia ja oppia kotitöitä, näin he osaavat myös aikuistuttuaan huolehtia itsestään ja muista.

Tietoa lapsen oikeuksien asiantuntijalta:

Lapsella on oikeus perustuslain 10 §:ssä säädetyn tavoin yksityiselämän suojaan.

Lapsen huoltajalla (eli vanhemmalla tai sillä, jolle huolto on uskottu) on lähtökohtaisesti päätösvalta lasta koskeissa asioissa. Luottamuksellisen viestinnän suoja ja viestintäsalaisuus kuuluvat kuitenkin myös lapselle, eikä lapsen perus- ja ihmisoikeuteen puuttuminen ei ole sen hyväksyttävämpää kuin aikuisenkaan. Huoltajallakaan ei näin ollen ole oikeutta lukea lapsen viestejä vapaasti ja ilman lapsen lupaa. Lapsen huoltolain mukaan huoltajan tulee kuitenkin turvata lapselle hyvä hoito ja kasvatus, sekä lapsen ikään ja kehitystasoon nähden tarpeellinen valvonta ja huolenpito. Tähän velvollisuuteen saattaa tietyissä tilanteissa liittyä huoltajan oikeus puuttua esimerkiksi lapsen viestinnän salaisuuteen, mikäli tähän on huoltajan arvion mukaan perusteltu syy. Mitenkään rutiininomaisesti näin ei siis voi toimia. Näkisin, että huoltajalla on laajemmat oikeudet ja velvollisuudet puuttua hyvin nuoren lapsen toimintaan, kuin vaikkapa jo lähes aikuisen lapsen. Puuttumisen täytyy olla kuitenkin selkeästi lapsen edun kannalta välttämätöntä. Tässä on myös hyvä muistaa, että lapsen etu ei automaattisesti ole sama kuin aikuisen mielipide asiasta, eikä lapsen edulla voi perustella mielivaltaista puuttumista lapsen mihinkään perus- ja ihmisoikeuteen. Perusteltu syy voisi mielestäni olla esimerkiksi, että huoltaja epäilee lapsen hyvinvoinnin olevan vaarassa. Asiaa tulisi kuitenkin lähestyä keskustelemalla asiasta lapsen kanssa ja pyytämällä lupaa puhelimesta olevien tietojen katsomiseen, ja jos lapsi ei lupaa anna, tulee huoltajan arvioida, onko selkeästi lapsen edun kannalta välttämätöntä puuttua asiaa. Käsittääkseni ei ole estettä, että huoltaja ottaa puhelimen lapselta pois, jos tämä käyttää puhelinta tavalla, joka on selkeästi vastoin hänen etuaan, mutta tällöin on hyvä miettiä, miten tämä vaikuttaa vanhemman ja lapsen luottamukselliseen suhteeseen ja mahdollisuuteen varmistua lapsen hyvinvoinnista jatkossa. (Lindqvist 2023.)

DIA 67: Lapsella on oikeus saada tarvitsemaansa erityistukea esim. kehityshäiriön tai vamman vuoksi. (Artikla 23)

Valtion täytyy taata, että lapsi voisi elää omien ominaisuuksiensa kanssa mahdollisimman hyvää ja täysipainoista elämää.

[Video 2 C Perheiden erilaiset kasvatuskäytännöt \(10 min\)](#)

Vanhemmuus voi olla monella eri tavalla hyvää. Seuraavassa videossa esitellään kahden eri perheen kasvatuskäytäntöjä. Mietitään sen jälkeen, miten lasten oikeudet ehkä näkyvät näissä tarinoissa. Video kestää 10 minuuttia.

Kysymyksiä videon jälkeen:

Millaisia ajatuksia videot herättivät? Mitä ajatuksia liittyy lapsen itsenäisyyteen Suomessa?

Millaisista asioista lapsi saa päättää itse? Mistä vanhemmat päättävät?

DIA 68 Materiaaleja kotiin ja hyödyllisiä linkkejä

AIHE. KAHDEN KULTTUURIN KANSSA KASVAMINEN

Tavoitteet:

- Osallistuja pysähtyy pohtimaan omaa kotoutumistaan.
- Osallistuja saa näkökulmia lapsen/nuoren maailmaan, joka muodostuu kahdesta kulttuurista sekä mahdollisuuden tarkastella vuorovaikutushaasteita ja näkemyseroja lapsen ja nuoren näkökulmasta.
- Osallistuja pystyy helpommin asettumaan lapsen asemaan kahden kulttuurin välissä.

TYÖNTEKIJÄLLE

YDINVIESTI VANHEMMILLE VÄLITETTÄVÄKSI: Kahden kulttuurin kanssa kasvamista on tärkeää miettiä lapsen näkökulmasta.

Vanhemman oma kotoutuminen on tärkeää, jotta hän osaa toimia uudessa yhteiskunnassa ja hoitaa perheen asioita, eivätkä perheen roolit ja valtasuhteet muutu niin, että asiat jäävät lapsen vastuulle. Lapsen/ nuoren on tärkeää saada vahva yhteys omiin juuriin, kuten perheen kulttuuristaan ja kieleen. Samalla vanhemman on tärkeää ymmärtää, että lapsi/nuori omaksuu väistämättä asioita myös ympäröivästä kulttuurista. Perheessä on hyvä olla ilmapiiri, jossa voisi avoimesti puhua asioista, joita lapset kohtaavat kodin ulkopuolella.

Kahden kulttuurin kanssa kasvamisessa on paljon hyvää; Eräässä tutkimuksessa kahdessa kulttuurissa elävät nuoret kokivat, että kahden kulttuurin kanssa kasvaminen laajensi heidän maailmankatsomustaan avarammaksi ja monipuolisemmaksi. Nuorten mielestä kaksikulttuurisessa perheessä kasvaminen opetti heille paljon erilaisista kulttuureista ja auttaa heitä olemaan ymmärtäväisempiä ja joustavampia erilaisuutta kohtaan. (Familia ry 2018)

DIA 69 Kahden kulttuurin kanssa kasvaminen

Katsomme yhdessä, millaisia asioita voi liittyä lapsen ja perheen elämään, kun kasvattaa lasta tässä yhteiskunnassa ja millaista lapselle kasvaa kahden kulttuurin kanssa. Puhutaan haasteista sekä mahdollisuuksista ja rikkauksista.

Maahanmuuttajaperheiden lasten tulee omaksua vähintään kaksi kulttuuria. Siihen liittyvät omat haasteet riippuen siitä, kuinka lähtökulttuuri eroaa uudesta kulttuurista. Lapsen paikka kahden kulttuurin välissä voi tuntua hänestä joskus vaikealta. Silloin tarvitaan vanhempien tukea. (Väestöliitto n.d.). Myös vanhempia saatetaan mietityttää, miten kasvattaa lapsia Suomessa noudattaen tämän maan kulttuuria, samalla kuitenkin huomioiden omaa kulttuuritaustaa.

DIA 70 Keskustelu

DIA 71 Mitä on kulttuuri?

Kuvan kautta voi pohtia sitä, mitä asioita vanhempi haluaa tietoisesti siirtää eteenpäin, ja miten kulttuurin ytimessä olevat arvostettavat asiat ja uskomukset asioista vaikuttavat siihen, miten käyttäydymme ja toimimme (ulospäin näkyvään osaan). Nämä käsitykset myös monesti alkavat muuttua uudessa ympäristössä, ja voi tietoisestikin valita hyviä asioita sekä vanhasta että uudesta kulttuurista. Esimerkiksi: Mitä pidän tärkeänä ja miksi? Millainen on hyvä elämä? Mitä ihmiseltä odotetaan? Mitkä ovat miehen ja naisen roolit?

Kulttuuri on kuin jäävuori: Vain pieni osa on näkyvissä. Suurin ja merkittävin osa on näkymättömissä. Kulttuurin näkyviä elementtejä ovat pukeutuminen, musiikki, ruoka, eleet, tervehdykset ja arkkitehtuuri. Näkymättömiä elementtejä ovat mm. arvot ja uskomukset, maailmankatsomus, ihmissuhdesäännöt, suhtautuminen perheeseen ja sukuun, sukupuolierot ja sääntöjen noudattaminen. (Lehtipuu 2010.)

- Ulospäin näkyviä asioita esimerkiksi: Ruoka, vaatetus, juhlapäivät. *Mitä muuta se voisi olla?*
- Sisäisiä asioita ovat esimerkiksi: arvot, roolit. *Mitä muuta se voisi olla?*

Vanhemman on todella tärkeää ymmärtää lapsen ja nuoren näkökulmasta, millaista on kasvaa ja elää, kun kotona on toinen kulttuuri ja koulussa ja muualla yhteiskunnassa toinen. On tärkeää, ettei lapsen tai nuoren tarvitse kokea, että hän elää kahden aivan erilaisen maailman välissä ja joutuisi ikään kuin ”esittämään” toisenlaista ihmistä kotona ja toisenlaista kodin ulkopuolella. Tavoite on, että lapsi saa kokea elävänsä kahden kulttuurin kanssa, eikä kahden kulttuurin välissä: on tärkeää säilyttää omat juuret ja ylpeys omasta lähtökulttuurista ja kielestä, ja samalla on lupa poimia uusia puolia ympäröivästä kulttuurista.

DIA 72 Erilaiset kotoutumistyytit

Vanhempien on tärkeää kotoutua hyvin ja päästä osalliseksi yhteiskunnan toimintaan, jotta he osaavat hoitaa roolinsa vanhempana ja toimia tässä yhteiskunnassa. Kotoutumisen myötä vanhempi op-pii ymmärtämään myös sitä, millaisessa ympäristössä lapsi kasvaa ja mitä odotuksia häneen kohdistuu yhteiskunnan eri tahoilta. Silloin voi ymmärtää paremmin lapsen paikkaa kahden kulttuurin kanssa, ja löytää itsekin oman, uudenlaisen paikkansa.

Mitä kotoutuminen on? Se on pitkäaikainen prosessi, joka on parhaimmillaan kahdensuuntaista:

- Yhteiskunnan näkökulmasta se on maahan muuttajien sisällyttämistä ja hyväksymistä osaksi yhteiskunnan verkostojäseniä, instituutiota (esimerkiksi pääsy työmarkkinoille, koulutusjärjestelmiin, terveydenhuoltoon).
- Maahan muuttaneiden näkökulmasta se tarkoittaa uuden kulttuurin oppimista, erilaisten oikeuksien ja asemien saavuttamista, osallisuutta, sosiaalisuutta ja kokemusta siitä, että on osa tätä yhteiskuntaa ja muuta väestöä.

Suomessa yhteiskunta tukee kotoutumista eri tavoin, mutta samalla maahan muuttaneen henkilön oma aktiivisuus, asenne ja halu kotoutua ovat todella tärkeä osa kotoutumista.

Kotoutuminen ei siis tarkoita vain kouluun tai työelämään pääsemistä - vaikka se tärkeää onkin! Tärkeää on oppia kieli, jotta voi asioida tässä yhteiskunnassa ja siten olla myös vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin oman kulttuuriryhmän ulkopuolelta. (Eid & Castaneda 2023).

Kotoutumista voi miettiä näiden kotoutumismallien kautta: missä määrin kannattaa pitää kiinni omasta kulttuurista ja miksi on tärkeää avautua ymmärtämään myös suomalaista kulttuuria ja päästä siihen osalliseksi.

- **Eristäytyminen (Separaatio):** Jos henkilöllä on vahva suhde oman kulttuuriin, mutta heikko suhde valtakulttuuriin. Esim. korostaa ja arvostaa vain omaa kulttuuria, torjuu suomalaisen kulttuurin. Oman äidinkielen ja kulttuurin korostaminen.
- **Sulautuminen (Assimilaatio):** Jos henkilöllä on heikko suhde omaan kulttuuriin mutta vahva suhde valtakulttuuriin. Esim. haluaa unohtaa oman kulttuurin ja taustan, alkaa jopa ehkä nähdä sen pelkäänsä huonona. Yrittää elää täysin suomalaisena. Esim. perheet alkavat opettamaan ja puhumaan lapselle suomen kieltä, sen sijaan että puhuisivat omaa äidinkieltä lapselle. Omat juuret eivät kuitenkaan koskaan katoa ja niitä on tärkeää arvostaa!
- **Syrjäytyminen (Marginalisaatio):** Jos henkilöllä on heikko suhde omaan kulttuuriin ja heikko suhde valtakulttuuriin. Esim. ei arvosta omaa kulttuuria eikä myöskään pääse mukaan suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan, vaan jää ulkopuolelle. Jää kahden kulttuurin väliin, ei hyväksy tai tule hyväksytyksi kummassakaan kulttuurissa.
- **Integraatio:** Jos henkilöllä on vahva molempiin kulttuureihin. Esim. kahden kulttuurin yhdistämistä, oman kulttuurin säilyttäminen samanaikaisesti, kun sopeudutaan suomalaiseen yhteiskuntaan.

DIA 73 Eri tahtinen kotoutuminen

Kotoutuminen vie aikaa ja se voi joskus tuntua vaikealta. Perheessä vanhemmat ja lapset saattavat kotoutua eri tahtiin. Eri tahtinen kotoutuminen saattaa joskus aiheuttaa perheessä ristiriitoja. Lapset oppivat usein vanhempia nopeammin suomalaista kulttuuria esim. päiväkodin, koulun ja ystävien kautta. Lapset oppivat myös kieltä nopeammin ja voivat joutua joskus hoitamaan vanhempien asioita, ja se tuo muutoksia perheen rooleihin: vanhemmista voi tuntua, että he menettävät omaa arvovaltaansa. Vanhempia voi huolestuttaa, että he ”menettävät” lapset suomalaiselle kulttuurille.

Lapset oppivat uutta kieltä ja yhteiskunnan toimintaperiaatteita nopeammin kuin vanhempansa. Tällöin vanhempien ja lasten väliset roolit voivat kääntyä vaarallisesti ylösalaisin niin, että lapset ottavat liiaksi vastuuta ja ohjailevat vanhempiaan uudessa yhteiskunnassa. Seurauksena on, että vanhemmat menettävät auktoriteettinsa ja vanhemmuutensa ja lapset menettävät huolettoman lapsuutensa. (Alitolppa-Niitamo 2005.) *(Lapset saattavat hoitaa perheen raha-asioita ja jopa Wilma-tunnuksia, kuten pilottiryhmissä tuli esiin.)*

Siksi onkin tärkeää, että vanhemmat tutustuvat ympäröivään yhteiskuntaan ja ihmisiin, osallistuvat yhteiskunnan toimintaan ja oppivat kielen. On myös tärkeää saada puhua omista huolista ja roolien muutoksista, vaikka ammattilaisen kanssa, jos huolet alkavat kasvaa.

DIA 74 Identiteettipuu – kuka minä olen?

Jokainen lapsi ja nuori rakentaa identiteettiä, eli käsitystä siitä kuka hän on: kuka olen? mihin ryhmään kuulun? millainen olen? Olennainen lähtökohta käsityksen muodostumiselle on juuret eli yhteys siihen, mistä tulen, sillä ne tulevat aina kulkemaan mukana. Kasvun myötä käsitys itsestä muotoutuu myös ympäristön mukaan, kuten tällä identiteettipuulla: ympäristö vaikuttaa siihen, millaisia ”oksia siihen kasvaa. Identiteettiä peilataan myös suhteessa ympäristöön. Identiteetin rakentuminen on pitkä prosessi, eikä tule koskaan valmiiksi, sillä ihminen oppii jatkuvasti ympäristöstään malleja, toimintatapoja, arvoja ja asenteita. Ympäristön muuttuessa myös käsitys itsestä muuttuu ja kuuluminen eri ryhmiin voi myös muuttua. Identiteetti rakentuu samalla tavalla kuin tämän identiteettipuu.

Lapset ja nuoret oppivat arvoja ja normeja kotona ja kodin ulkopuolella, kuten koululta ja ystäviltä. Joskus lapsi/nuori saattaa tuntea elävänsä kahden kulttuurin välissä, eivätkä kuulu täysin kumpaankaan ja tuntevat olevansa ulkopuolisia. Lapsi/ nuori miettii: ”Mikä tuntuu minulle omalta? Mihin kulttuuriin kuulun? Mihin yhteisöön kelpaan?”

Tärkeää identiteetin rakentumisessa ja kotoutumisessa on yhteenkuuluvuuden tunne, samaistuminen yhteisöön ja ympäristöön. Hyväksyminen on meille kaikille niin tärkeää, että valitsemme sellaiset ystävät ja ympäristön, joissa tunnemme olevamme hyväksytyjä sellaisena kuin olemme. Siksi lapsen ja nuoren tarvitsee kokea olevansa hyväksytty.

Iso osa kaikista nuorista kipuilee ajoittain sen kanssa, etteivät he voi puhua kaikista heitä vaivaavista asioista kotona. Monesti keskenään ristiriitaiset tavat ja odotukset aiheuttavat riittämättömyyden tunteita. Nuoret yrittävät täyttää erilaisia odotuksia, mutta aina sekään ei miellytä kavereita, sukua tai opettajaa. (Toivonen 2022.) Tämän takia on äärimmäisen tärkeää, että kotona on avoin ja keskustelevalta väli vanhempien ja lasten välillä. Luottamukselliset ja turvalliset väli vanhempien kanssa on yksi keskeinen lasten ja nuorten hyvinvoinnin perusta, joka voi suojata ajautumiselta ikävyvyyksiin tai ennaltaehkäistä yksinäisyyden kokemusta (Ahtiainen ym. 2020).

Ole valmis keskustelemaan avoimesti lapsen/nuoren kanssa:

- Mikä minulle on tärkeää ja miksi?
- Mitä toivon lapselleni?
- Mitä haluaisin siirtää eteenpäin omasta kulttuurista?
- Missä olen valmis joustamaan?

Kysy ja kuule lasta:

- Millaisia tapoja näet ystävillä? Mitä mieltä olet niistä?
- Miksi haluaisit toimia noin? Miksi se on sinulle tärkeää?

[Video 3 B \(8 min\)](#)

Seuraavassa videossa kurkistetaan siihen, millaista on kasvaa kahdessa kulttuurissa. Videoissa nuoret kertovat niistä haasteista, joita he ovat kokeneet omassa elämässään.

KOONTI:

Videoissa nousi esiin ainakin muutamia aiheita, joita lapsi tai nuori voi kohdata, kun hän kasvaa kahden kulttuurin kanssa:

Kokemusasiantuntija 1: X kertoi ajasta, jolloin hän ei osannut suomen kieltä ja tarvitsi siihen erityistä tukea. Vanhemmat luonnollisesti haluavat ja toivovat, että lapsi oppii mahdollisimman nopeasti uuden kielen. Kielelliset haasteet voi olla tuttua monelle perheelle ja siihen liittyvät huolet ovat yleisiä. Suomessa kasvavan maahanmuuttajataustaisen lapsen ja nuoren on tärkeää oppia ja ylläpitää omaa äidinkielen taitoa. Oma äidinkieli/ ensikieli on yleensä tunteiden ilmaisun ja ajattelun kieli. Sen hyvä osaaminen tukee myöhemmin muiden kielen oppimista. Äidinkieli on tärkeä myös lapsen ja nuoren identiteetin kehittymiselle, sillä kieli sitoo lapsen ja nuorten perheeseen ja sukulaisiin, mutta myös Suomessa asuviin samaa kieltä puhuviin ihmisiin.

Kieli on merkittävä osa kulttuuri-identiteettiä ja antaa yksilölle ryhmään kuulumisen tunteen. Kieli on osa ihmisen minäkuva ja usein sitä pidetäänkin koko identiteetin peruspilarina. Kielen avulla ihmiset tulkitsevat ja jakavat kulttuurisia kokemuksia. Mitä paremmin lapsi hallitsee äidinkieltään, sitä paremmin hän myös oppii uuden kielen. Lapsen äidinkielen kehitystaso ennakoii vahvasti toisen kielen kehitystä.

Ensikielen avulla lapsi oppii ymmärtämään merkityksiä, nimeämään tunteita, käyttämään mielikuvia ja hahmottamaan ympäröivää maailmaa. Oppiminen perustuu puhutulle kielelle, jota vanhemmat käyttävät. Siksi vanhempien tulee käyttää itselleen luonnollisinta kieltä eli omaa äidinkieltään lapsen kanssa. On tärkeää, että kumpikin vanhempi käyttää aina omaa kieltään. Vaikka lapsi itse käyttäisi toista kieltä puhuessaan isälle tai äidille, vanhemman on säilytettävä oma kielensä. Lapsi ei opi suomea nopeammin tai paremmin, jos vanhemmat lakkaavat puhumasta omaa kieltään. Sen sijaan omasta kielestä luopuminen voi vaikeuttaa lapsen kielien oppimista. (Väestöliitto 2018).

Kokemusasiantuntija 2: X kuvasi perheen ja yhteisön asettamia oletuksia siitä, mikä ammatti hänen olisi hyvä valita, ja miten hän kuitenkin halusi valita oman mielenkiinnon kohteen. Vanhemmat voivat kertoa lapselle omia mielipiteitään kouluttautumisesta ja keskustella näistä nuoren kanssa, mutta nuorta on tärkeää kannustaa tekemään oma valinta. Näin lapsi tuntee, että hän riittää vanhemmille sellaisena kuin on. Korkeista odotuksista voi tulla lapsille kovia paineita, joihin he eivät välttämättä pysty vastaamaan.

Kokemusasiantuntija 3: X kertoi tyttöystävän valinnasta: äiti olisi toivonut puolisoiksi oman kylän tyttöä, hän itse taas halusi suomalaisen tyttöystävän, jonka hän on itse valinnut ja saanut tutustua tähän rauhassa ja sitä kautta herännyt halu olla yhdessä. Perheestä tai kulttuuriataustasta voi nousta vahvojakin ohjeita puolison valintaan liittyen, kun taas suomalaisessa yhteiskunnassa pidetään tärkeänä oikeutta saada itse valita puoliso, tai haluaako edes mennä naimisiin. Tärkeää on puolisoitten oma valinta ja keskinäinen rakkaus.

Kokemusasiantuntija 3: X:n kertomuksessa kuului oman kulttuurin oletuksia siitä, mikä on soveliaista ja hyväksyttävää tytölle ja mikä ehkä pojalle. Lopulta vanhempien pelot vaihtuivatkin ylpeyden aiheeksi ja heidänkin maailmansa varmaankin avartui: "Ai näinkin voi tehdä!"

Kysymyksiä videon jälkeen:

Mitä ajatuksia videon kertomukset herättivät? Miten voin vanhempana lievittää lapsen/nuoren paineita kahden kulttuurin kanssa kasvamisessa?

Mitä ajattelette, millaista on olla kahden kulttuurin perheessä kasvanut nuori? Mitä hyvää ja huonoa voi olla kahden kulttuurin parissa kasvaminen voi tuoda elämään?

DIA 75: Perheemme Suomessa

Kahden kulttuurin kanssa kasvamiseen saattaa liittyä epävarmuuksia, haasteita sekä myös surua: jos voisin kasvattaa lapset kotimaassani, niin heistä tulisi enemmän sellaisia kuin itse haluan ja mikä on minulle tuttua. Mutta uudessa ympäristössä on ehkä jossain määrin hyväksyttävä se, että täällä on erilaiset tavat ja odotukset ja lapseni tulee väistämättä oppimaan myös uutta kulttuuria. Sen voi nähdä myös toiveikkaana mahdollisuutena: on rikkaus, kun perhe saa tehdä asioita omalla tavalla, lapsi oppii katsomaan asioita monista näkökulmista ja oppii useita kieliä.

DIA 76 Lapsen tukeminen kahden kulttuurin kanssa

On hyvä, jos lapsi tulee tietoiseksi kummastakin kulttuurista niin, etteivät eri toimintatavat tuntuisi hänestä oudoilta. Vanhemmat voivat olla tukena, mutta antaa mahdollisuuden lapselle ja nuorelle valita ja rakentaa sellaista elämää, mistä tämä itse tykkää. Siten lapsi ja nuori voi olla luultavasti myös onnellisempi. Parhaassa tapauksessa lapsesta voi kasvaa eri kulttuurien hyviä puolia yhdistävä, kielitaitoinen ja avoin kansalainen, joka arvostaa myös omaa kulttuuriaan ja juuriaan ja kykenee samalla toimimaan myös ympäröivässä yhteiskunnassa.

DIA 77 Keinoja oman äidinkielen tukemiseen

DIA 78 Kolmas kulttuuri

Jokaisessa kulttuurissa ja kasvatuksessa on sekä hyviä että vähemmän hyviä puolia. Nyt teillä on upea ja ainutlaatuinen mahdollisuus valita parhaita puolia molemmista kulttuureista ja luoda jotain uutta, omanlaista kulttuuria, niin sanottua kolmatta kulttuuria. Silloin voidaan yhdistellä vanhan ja uuden maan kulttuurit, tavat, arvot ja asenteen kokonaisuudeksi: omaksuu uusia tapoja suomalaisesta yhteiskunnasta ja ympäristöstä, mutta samalla vahvasti arvostaen omia juuria ja taustoja - sitä mistä on tullut.

DIA 79 Kotitehtävä

Tämän päivän kotitehtävässä kannustamme teitä vahvistamaan oman kulttuurin arvostusta ja samalla jakamaan jotain suomalaisesta kulttuurista ja siitä todellisuudesta, missä lapsi viettää aikaansa.

Mitä oman kulttuuriperinteen lauluja, runoja tai sananlaskuja voisit opettaa lapsillesi?

Onko lapsi oppinut jotain suomalaisia lauluja tai loruja, joita voisitte katsoa yhdessä, vaikka YouTubeista ja miettiä, mitä siinä sanotaan?

(Esim. Kielinuppu-videoiden kautta yhdessä suomenkielisten sanojen opettelu, tai kysy päiväkodista YouTube-linkki johonkin siellä laulettavaan lauluun, jonka lapsi tuntee hyvin?)

Tai päiväkodista/koulusta lapsen lempiruuan kysyminen, sen reseptin etsiminen ja sen valmistaminen yhdessä. Näin vanhempi pääsee ehkä enemmän sisään lapsen erilaisiin maailmoihin, ja niiden yhdistäminen voisi alkaa tuntua luontevammalta?)

DIA 80 Materiaaleja kotiin ja hyödyllisiä linkkejä

AIHE: STRESSI JA HYVINVOINTI PERHEESSÄ

Tavoitteet: Osallistuja

- Pysähtyy oman jaksamisen ja hyvinvointinsa äärelle.
- Ymmärtää, että hänen oma hyvinvointinsa vaikuttaa lapsen hyvinvointiin.
- Havahtuu siihen, että stressiin tai muihin ongelmiin kannattaa ja saa hakea ammattilaisten apua.
- Reflektoi omaa kuormitustaan ja sitä, millaisia keinoja vanhemmalla on hallita tätä.

TYÖNTEKIJÄLLE

YDINVIESTI VANHEMMILLE VÄLITETTÄVÄKSI: Vanhemman hyvinvoinnista huolehtiminen vaikuttaa myös lapseen myönteisesti.

Stressi on normaali, elämään kuuluva asia, jota on kuitenkin tärkeä osata säädellä. Maahanmuuttoon ja lapsiperheen elämään sisältyy luonnostaan stressitekijöitä, ja niiden keskellä on tärkeää tietoisesti lisätä elämään hyvinvointia tuovia asioita. Vanhemman oma hyvinvointi heijastuu myös lapselle: jos vanhempi huolehtii omista voimavaroista, hän jaksaa yleensä paremmin vastata myös lapsen moniin tarpeisiin. Vanhemmalla on paremmat mahdollisuudet tukea lasta tämän kehityksessä ja auttaa häntä menestymään, kun hän itse voi hyvin. On tärkeä miettiä jokaisen omia keinoja, mitkä tuovat hyvää oloa ja jaksamista päiviin – samalla vanhemmalla on oikeus hakea ammattilaisten apua ongelmiin ja voida hyvin. Omaan tukiverkkoon voi kuulua sekä sukua, ystäviä että viranomaisia.

DIA 81 Stressi ja hyvinvointi

Viimeksi annoimme kotitehtävän: kiinnitittekö huomiota oman kulttuurin välittämiseen lapselle ja ehkä yhdessä suomalaiseseen kulttuuriin liittyvien asioiden tekemiseen (esim. Kielinuppu-videoiden kautta laulut tmv.)? *(Myönteinen palaute kaikista yrityksistä: ”Kiva kun kerroit, lapsesi oli varmaan onnellinen!”)*

DIA 82 Keskustelu

DIA 83 Miltä stressi tuntuu

Mitä tulee mieleen sanoista stressi tai hyvinvointi? *(Jännitys, huolet, ei ole tasapainossa vaan jotain on ”pielessä” tmv.)*

Stressi voi tuntua, vaikka tältä: puristaa ja kuristaa ja on liikaa kaikkea. *(Kuvat)*

Kuitenkin se on myös luonnollinen reaktio, jota ei tarvitse pelätä, ja lyhytkestoisena se on hyväkin asia: se auttaa meitä saamaan aikaan, pääsemään tavoitteisiin ja sopeutumaan. Se on normaali osa kaikkien elämää.

DIA 84 Hyvinvoinnin vaaka: tasapaino!

Hyvinvoinnissa on ehkäpä kyse tasapainosta. Toisessa kupissa on elämänvaiheet ja tilanteet, jotka tuntuvat raskailta ja joihin emme voi aina vaikuttaa, toisella puolella on hyvää oloa lisääviä asioita. Katsomme tänään molempia puolia. Jos elämässä on haasteita ja vaatimuksia enemmän kuin voimavaroja, mitä meillä on käytössä, vaaka voi alkaa painua pidemmäksi aikaa kuormituksen puolelle. Jos olo on jatkuvasti levoton ja ajatukset täynnä huolia, se alkaa häiritä elämää ja omaa hyvinvointia. Sellaisina aikoina onkin tärkeää huolehtia, että myös vaakakupin toinen puoli (hyvää oloa lisäävät asiat) täyttyy samalla.

DIA 85 Stressin syitä

(Kuvien kautta puhuen.)

Mitkä asiat voivat aiheuttaa stressiä ja huolia ja painaa vaakaa kuormituksen puolelle?

Omilla ajatuksilla voi myös lisätä huolia: ”En pärjää, ei tästä mitään tule”, ”En voi vaikuttaa... Olen vaarassa!”

DIA 86 Maahanmuuton psyykkinen prosessi

Maahanmuuton prosessi: kun ihminen muuttaa toiseen maahan, on aivan normaalia kokea erilaisia vaiheita, jotka näkyvät myös mielialassa ja omassa jaksamisessa. *(Käyrä kuvaa mielialan vaihteluita.)*

- Kun muutetaan toiseen maahan, mieliala voi alkaa kohota: ”Jes, uutta ja ihanaa tiedossa!”
- Sokkivaihe: pettymyksiä, asiat ei sujukaan (”Miksi en päässyt kouluun, suomen kieli on vaikea”, on kylmää, pimeää, vierasta ja muita pettymyksiä).
- Reagointi: mieliala menee matalaksi, on ärtynyt, fyysisiä kipuja, univaikeuksia
- Korjaamisvaihe: miten mieliala nousee? Siihen kuuluvat kaikki tunteet ja ne ovat sallittuja: saa ikä-voidä kotiin, on tärkeää surra sitä mitä on joutunut jättämään taakseen.
- Toivo: jonain päivänä tämäkin uusi elämä tuntuu normaalilta, ja elämässä on taas tyynemmät vaihtelut mielialassa.

Omat ajatukset: onko paljon huolta ja epäonnistumista, vai voisiko olla tosi lempeä ja myötätuntoinen itselleen: ”Nyt juuri on tosi vaikeaa, se on ymmärrettävää, kuka tahansa reagoisi näin, mutta kyllä tästä selvitään!”
Miten puhuisin itselleni niin kuin hyvälle ystävälle, lempeästi ja kannustavasti?

DIA 87 Vireystilan ikkuna

(Miltä olo tuntuu kehoillisesti ja miten se vaikuttaa omaan toimintakykyyn. Asiaa on hyvä havainnollistaa kuminauhalla ja/tai omin ilmein ja elein näytellen.)

- Keskellä sopiva vireystila: ”kuminauha vähän kiristyy/vaihtelee sopivasti”. Olo on ihan ok, pääasiassa joustava. Uni maistuu, pystyy ajatella melko selkeästi, oppiminen helppoa.
- Ylivireys: kuristava olo ja stressi, ”kuminauha kireänä”. Keho alkaa olla jännittynyt, ajatukset pyörivät huoliratoja, alkaa puristaa. Silloin ei ole mielessä joustavuutta reagoida joustavasti myöskään lapsen kanssa tuleviin tilanteisiin ja haasteisiin, vaan hermostuu helposti.

Aikuisten stressi tarttuu helposti lapsiin. Siksi tämä aihe on tärkeä meille vanhemmille: jos olen itse koko ajan kireä, niin lapsikin voi alkaa olla. Jos aikuinen on rauhallinen, myös lapsi todennäköisesti rauhoittuu. Arjen kiireet ja muut aikuisen huolet vaikuttavat siihen, kuinka rauhallinen aikuisen käytös on.

- Alivireys: ”kuminauha löysänä”, olo voi olla masentunut, enkä jaksakaan mitään.

Nämä kuuluvat normaaliin elämään, vaihtelua! Mutta on hyvä oppia huomaamaan ja tunnistamaan kehon olotilassa, missä nyt olen ja miltä näyttää vaa’an tasapaino: Jos huomaan, että olen päivästä toiseen jossain ääripäässä (en jaksakaan mitään, on kurja olo, tai olen jatkuvasti kireänä), silloin viimeistään olisi tärkeää lisätä hyvän olon kuppiin asioita palatakseni keskitasolle? Tai voinko vähentää jotain kuormituksen kupista, kiirettä tmv? Puhutaan kohta siitä, miten voimme näihin vaikuttaa.

POHDINTA:

Tunnistatko hetkiä arjesta, jolloin vireystilasi nousee tai laskee?

Esim. silloin kun lapsi käyttäytyy haastavalla tavalla, koemme usein stressiä. Sellaisessa hetkessä aikuisen on tärkeää rauhoittaa ensin itsensä. Ota tauko ja tee 5 pitkää ja rauhallista uloshengitystä.

DIA 88-91 Pitkittyneen stressin fyysisiä oireita

Ylivireys eli stressitila voi alkaa näkyä erilaisina oireina, etenkin jos tilanne pitkittyy (*käsitellään kuvien kautta*):

- Ihmissuhdeongelmia, vihaiisuus/ärtyisyys tai masentuneisuus.
 - Kipu ja vaivoja (pää, vatsa, selkä, rinta) ja hiustenlähtöä. Toki lääkäri tarkistaa ensin kivut, mutta jos ei löydy syytä voi miettiä olisiko kyseessä stressin oire: onko liikaa asioita kuormituksen puolella?
 - Uniongelmat, vastustuskyvyn laskeminen.
- (Mattila 2022.)

[VIDEO 3A Vanhempien kokemuksia stressistä ja jaksamisesta \(10 min\)](#)

Seuraavassa videossa kokemusasiantuntijat kertovat omasta hyvinvoinnistaan ja avun hakemisesta vaikeassa tilanteessa? Kesto on 10 minuuttia.

”Mitä ajatuksia video herätti?”

Mistä voin tunnistaa oman stressin? Mikä keinoja minulla on helpottaa omaa stressiä vanhempana?

Mikä auttaa jaksamaan?

Esim.

Äiti-H: ”Lapset vaistoaa sen, jos voin itse huonosti ja he reagoivat siihen pistämällä enemmän vastaan.”

Äiti-T: ”Luulin, että äidin pitää olla täydellinen ja jaksaa koko ajan. Koin huonoa omaa tuntoa siitä, että tarvitsin omaa aikaa” -> kuitenkin jokainen tarvitsee sitä tai muuta mukavaa tekemistä jaksakseen!

Äiti-A: ”Ei olisikaan tarvinnut vain pärjätä yksin, huoltajallakin on oikeus tehdä omia asioita.”

Mitä mieltä olet näistä ajatuksista?

Äiti tai isäkin on vain ihminen, jonka tarvitsee pitää huolta itsestään, jotta voi jaksaa. Yksi parhaista asioista on opettaa lapselle, että on tärkeää huomata myös omat tarpeet ja pitää niistä huolta: antaa itselle sellaisia asioita, mistä nauttii.

Lapselle voi myös sanoittaa omaa oloa: jos on huoli tai suru tai ärtymys ”Kyllä, olen nyt vähän surullinen tai ärtynyt, mutta se ei johdu sinusta ja se kuuluu elämään. Mennäänkö yhdessä kävelylle, se usein auttaa vaikeissa hetkissä?”.

Näin lapsi oppii aikuiselta sitä, miten omaa oloa ja tunteita voi säädellä ja omaa hyvinvointia lisätä. ”Näin omaa vireystilaa voi säädellä ja näin omia kehotuntemuksia voi rauhoittaa, vaikeidenkin tunteiden kanssa olemista voi sietää ja hengitellä tunteen kanssa rauhassa.”

DIA 92 Miten omasta hyvinvoinnista voi huolehtia?

- Mihin voin vaikuttaa: en voi ehkä vaikuttaa joihin elämän olosuhteisiin, mutta voin tehdä tänäänkin itselleni hyviä asioita, käyn kävelyllä tmv.
- Huomaa hyvä: kun tsemppaa itseään, lapsia, kaikkia ihmisiä ympärillään, niin se lisää hyvää myös itselle.
- Mistä nautit?
- MITÄ VOIN TEHDÄ TÄNÄÄN? Ei joskus tulevaisuudessa, vaan mieti jo nyt jotain konkreettista, mitä voit tehdä säännöllisesti hyvän olon lisäämiseksi.

DIA 93-97 Miten voin omaa hyvinvointia edistää?

Vaakakupin hyvän olon puolen täyttämisen keinoja (kuvien kautta keskustellen)

Hyvinvointi on eri asioita eri ihmisille; jollekin hiljainen hetki, toiselle ympäristön järjestäminen.

- Keskustelu (ystävän tai ammattilaisen kanssa, purkaa mielessä pyöriviä asioita)
- Halaaminen (myös itseä voi halata, sekin tuo turvallisen olon)
- Itsemyötätunto: itsen tsemppaaminen, kauniit, sanat, kuin puhuisit parhaalle ystävälle
- Nauraminen: vaikka hassut videot YouTubesta (tuo hyvänolon kokemuksia)
- Kosketus: itseäänkin voi silittää, ihokosketus tekee hyvää
- Liikunta: Säännöllinen liikunta sopivassa määrin auttaa stressiin ja ahdistukseen.
- Luonto: Tutkimusten mukaan lyhytkin metsässä/luonnossa oleskelu rauhoittaa ja helpottaa stressiä.
- Musiikki: kuuntelu, ehkä tanssiminen samalla.
- Monipuolinen ravinto.
- Riittävä uni (jos on mahdollista vaikuttaa itse).
- Uskonto tai henkisyys, rukous: voi olla monelle voimavara.
- ”Yleinen hyvänolon tunne”: etsi hetkiä, jolloin tulee olo, että ”Tässä on hyvä!” ja voi huokaista.
- HENGITYS: aina mukana! Pitkä, hidas uloshengitys vaikuttaa suoraan rauhoittavasti, kokeile esim. 5x (Lähetämme linkit kuunneltaviin rentoutus- ja hengitysharjoituksiin)

DIA 98 Voimavaramittari

Mieti hetki tämän kautta, millainen jaksamisesi taso on ollut viime aikoina. Mitä voisit tehdä tänään voimavarojen lisäämiseksi ja ”akun lataamiseksi”? Riittävätkö omat hyvänolon hetket, vai tarvitsetko muiden aikuisten apua ja tukea? Avun pyytäminen voi olla joskus yksi parhaista teoista itselle ja omien lastenkin hyväksi. *Kotiin esite, jossa takana tiedot, mistä voi hakea apua (liitteessä).*

DIA 99 Hengitys- ja rentoutusharjoituksia

DIA 100 Mistä ja milloin ulkopuolista apua

Muista myös ohjata, mistä apua saa konkreettisesti.

DIA 101 Se vahvistuu, mihin kiinnittää huomion

Teet varmasti jo valtavan paljon hyviä asioita! Muista kehua itseäsi ja läheisiäsi kaikesta pienestäkin, mikä on mennyt mukavasti. ”Jaksoinpa pysyä melko rauhallisena siinä vaikeassa tilanteessa!” tai ”Tänään pidin myös itsestäni hyvää huolta tekemällä minulle tärkeitä asioita.” ”Tänään annoin lapselleni monta kertaa aikaa ja huomiota ja halusin häntä!”

DIA 102 Mitä jos meinaan hermostua liikaa?

Lapsi rauhoittuu nopeammin, kun rauhallinen aikuinen auttaa häntä siinä. Lapsi ei tottele paremmin vihaista aikuista – tai voi totella, mutta ei opi itsensä rauhoittamista tai yhteistyön tekemistä. Meillä vanhemmilla on se vaativa tehtävä, että meidän tulee olla turvallisia aikuisia, jotka pystyvät ottamaan vastaan lapsen kaikenlaisia tunteita. Se on joskus todella vaikeaa, mutta silti välttämätöntä, jotta lapsen oma itsesäätely voi kehittyä. Itsesäätely tarkoittaa sitä, että oppii toimimaan kaikenlaisten tunteiden ja omien olojen kanssa viisaasti: eli saa tuntea vihaisuutta, mutta ei esimerkiksi vihan vallassa satuta ja tuhoa mitään, vaan osaa säädellä sitä muilla tavoin. Tai oppii tunnistamaan itsessään väsymyksen ja levon tarpeen ja osaa sitten elämän aikana huolehtia omasta jaksamisestaan.

DIA 103 Materiaaleja kotiin ja hyödyllisiä linkkejä

DIA 104 Todistus

Äiti tai isä, muista pitää itsestäsi hyvää huolta ja pyydä apua, kun tuntuu että on liian vaikeaa! Se on yksi parhaista asioista, mitä voit tehdä lapsesi hyväksi.

Jaetaan osallistujille Vanhempana Suomessa- todistus

Loppukeskustelu ja palaute

Ryhmän lopuksi esillä on hyvä olla esitteitä erilaisista mahdollisuuksista, miten voi löytää mukavaa tekemistä ja päästä eri tavoin osalliseksi yhteiskunnan toimintaan (järjestöt, kielikahvilat ym.)

Laitetaan näkyville esitteitä, joista osallistujat voivat ottaa kuvat.

Oman kunnan järjestöjä ym. jatko-ohjaus: kielikahvilat, kotoutumista edistävä toiminta ym.

LÄHTEET

- Ahtiainen H, Mäki N, Määttä S, Saukkonen P ja Yijälä A 2020. Ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten hyvinvointi Helsingissä. Tutkimuksia 2020:5. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitutkimus ja -tilastot. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/21_02_04_Tutkimuksia_5_Ahtiainen_Maki_Maatta_Saukkonen_Yijala.pdf
- Alitolppa-Niitamo, Anne; Söderling, Ismo & Fågel, Stina (toim.) 2005. OLEMME MUUTTANEET. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Väestöliitto Väestötutkimuslaitos ja Kotipuu 2005. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/18723967-olemme-muuttaneet.pdf>
- Autio, Milka 2018. Millaista on olla kahden kulttuurin nuori? Familia ry. <https://www.familiary.fi/kirjasto/millaista-on-olla-kahden-kulttuurin-nuori?lang=fi>
- Bak PL, Midgley N, Zhu JL, Wistoft K, Obel C 2015. The Resilience Program: preliminary evaluation of a mentalization-based education program. Frontiers in Psychology, 16 Jun 2015, 6:753. <https://europepmc.org/article/PMC/4468359>
- Eid, Mona & Castaneda, Anu (2023) Ulkomaalaistaustaisen nuorten hyvinvointi tutkimusten ja tilastojen valossa. Valtion nuorisoneuvoston julkaisu 73. https://tietoanuoista.fi/wp-content/uploads/2023/05/Ulkomaalaistaustaisten-nuorten-hyvinvointi-tutkimusten-ja-tilastojen-valossa_FINAL.pdf
- Ensi- ja turvakotien liitto 2016. Kasvata kannustaen-virtuaalikirja, sivu 5. <https://virtuaalikirja.fi/ensijaturvakotien-liitto/kirjat/vakivalta-ja-laininlyonti-tunnista-ja-puutu/luku-1-1/#2>. Viitattu 7.12.2023.
- Finnbrain: Lapsen stressi ja aivot. Turun yliopisto. <https://sites.utu.fi/finnbrain/oppaita-aiheesta-stressi-ja-aivot/lapsiperheiden-materiaalit/>. Viitattu 28.9.2023.
- Finnbrain: Lapsiperheiden stressistä. Koulutusmateriaali lapsiperheiden kanssa työskenteleville. Turun yliopisto. https://issuu.com/turun_yliopisto/docs/lapsiperheiden-stressista. Viitattu 28.9.2023.
- Forss, Marko 2014. Saako vanhempi lukea lapsensa someviestit? Nettipoliisin blogikirjoitus. <https://puheenvuoro.uusi-suomi.fi/markofobbaforss/164816-saako-vanhempi-lukea-lapsensa-someviestit/>. Käytetty ajatusten sanoittamisessa 7.12.2023.
- Handman, Rebecca(n.d.): The Power of Positive Parenting. . University of California. [linkki](#) Viitattu 28.11.2023.
- Hyvärinen, Sauli 2017. Piiskasta jäähypenkkiin – suomalaisten kasvatusasenteet ja kuritusväkivallan käyttö. Lastensuojelun Keskusliiton verkkojulkaisu, 2/2017. <https://www.lskl.fi/wp-content/uploads/Piiskasta-jaahypenkkiin-1.pdf>. Viitattu 7.12.2023.
- Johdatus Lapsen oikeuksiin-verkkokoulutus. https://www.eoppiva.fi/kurssit/johdatus-lapsen-oikeuksiin-turvaa-lapsen-oikeuksien-toteutuminen/#/lessons/EgLPXy49gePv3BPqU_McaCqqpCWxrn5V. Viitattu 1.6.2023.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361#P1> .
- Lapsiasiavaltuutettu 2007: YK:n lapsen oikeuksien komitea YLEISKOMMENTTI NRO 8 (2006) Lapsen oikeus suojeluun ruumiilliselta kuritukselta ja muilta julmilta tai halventavilta rankaisumuodoilta (muun muassa 19 artikla, 28 artiklan 2 kohta ja 37 artikla). https://lapsiasia.fi/documents/25250457/37288006/CRC_C_GC_8_julkaisu.pdf/1c789c60-f530-3395-b664-0a43caaf75c0/CRC_C_GC_8_julkaisu.pdf?t=1465380679000
- Lapsiasiavaltuutettu 2021. Tunnetko lapsen oikeudet? <https://lapsiasia.fi/documents/25250457/97709778/Tunnetko+lapsen+oikeudet+suomi+2021+ia.pdf/4d7f4801-17b9-9f05-2f7a-19d5d07bc800/Tunnetko+lapsen+oikeudet+suomi+2021+ia.pdf?t=1636448407125>
- Lindqvist, Jonna 2023. Sähköpostikeskustelu lasten oikeuksista. Erityisasiantuntija, Lastensuojelun Keskusliitto.
- Lonczak, Heather Ph.D. 2019. What is Positive Parenting? 33 Examples and Benefits. [What is Positive Parenting? 33 Examples and Benefits \(positivepsychology.com\)](https://www.positivepsychology.com/what-is-positive-parenting-33-examples-and-benefits/). Scientifically reviewed by Tiffany Sauber Millacci, Ph.D. Viitattu 22.11.2023.

Mannerheimin lastensuojeluliitto: Mentalisaatio. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/mentalisaatio-vanhemmuudessa/lapsen-kayttaytymisen-taakse-kurkistaminen/>. Viitattu 7.7.2023.

Mannerheimin lastensuojeluliitto: Media. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/>, <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/lapset-ja-media/ikarajat-mediassa/>, <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/hyvinvointia-digiajassa/tasapainoinen-media-arki/>, <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/hyvinvointia-digiajassa/merkkeja-liiallisesta-ruutuajasta/>, <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/hyvinvointia-digiajassa/sopiva-ruutu aika/>. Viitattu 6.7.2023.

Mannerheimin lastensuojeluliitto: Rajat. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/rajojen-asettaminen-lapselle/>, <https://www.mll.fi/blogi/rajat-eivat-tee-onnelliseksi/>, <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/vanhemmuus-ja-kasvatus/minkalaisia-rajoja-lapselle/>. Viitattu 6.7.2023.

Mattila, Antti 2022. Stressi. Lääkärikirja Duodecim 1.4.2022. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00976> . Viitattu 7.12.2023.

McNeil, C., & Hembree-Kigin, T. L. (2011). Parent-child interaction therapy. (2nd ed.). New York: Springer Science & Business Media. health.ucdavis.edu/media-resources/children/documents/patient-education-A-to-Z/Parenting.pdf. Viitattu 13.12.2023.

Pelastakaa Lapset ry. Lapsella on oikeuksia myös digiympäristössä. <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme/mita-teemme/digitaalinen-lapsuus/>. Viitattu 7.12.2023.

Ritosalo, Sara: Opas maahanmuuttajavanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisen kommunikoinnin helpottamiseksi. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21994/Ritosalo%20Sara%20%202010.pdf?sequence=1>

Sosiaali- ja terveysministeriö. Usein kysyttyjä kysymyksiä lastensuojelusta Suomessa. <https://stm.fi/lastensuojelu/usein-kysyttyja-kysymyksia-lastensuojelusta-suomessa> . Viitattu 16.6.2023.

Sosiaalihuoltolaki: [Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX®](#) . Viitattu 13.12.2023.

Suomen pakolaisapu. SUOMI – YHTEISKUNTAORIENTAATION OPPIKIRJA. <https://pakolaisapu.fi/wp-content/uploads/2019/04/Suomi-Yhteiskuntaorientaation-oppikirja-Final-17.12.2018.pdf> . Viitattu 15.8.2023.

Toivonen, Anne 2022. Kahden kulttuurin väliin putoajat. Aseman lapset. [Katusovittelijan päiväkirja, osa 4: Kahden kulttuurin väliin putoajat - Aseman Lapset ry](#)

Turvapaikanhakijoiden tuki ry 2023. Kuinka turvaat lapsesi oikeudet. Opas maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaisille vanhemmille ja huoltajille. https://www.lapsenoikeudet.fi/wp-content/uploads/2022/08/TurvapaikanhakijoidenTu-kiRY_Lapsistrategia_opas_huoltajille-1.pdf. Viitattu 16.6.2023

Unicef: Lapsen oikeuksien sopimus – koko teksti. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/>, <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimus-tiivistettyna/>

University of California. The power of positive parenting. [The Power of Positive Parenting | Patient and Family Education | UC Davis Children Hospital](#). Viitattu 22.11.2023.

University of Notre Dame 2021. Positive Parenting : What does the evidence say? <https://iei.nd.edu/initiatives/global-center-for-the-development-of-the-whole-child/news/positive-parenting-what-does>. Viitattu 22.11.2023.

Uskonnonvapauslaki. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453>

Väestöliitto 2018: Lastenkasvatuksesta eri kielillä. Maahanmuutto ja perhe - Kasvatusvihkonen selkosuomeksi muokattuna. <https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/lastenkasvatuksesta-eri-kielilla/>. Viitattu 4.7.2023.

Väestöliitto 2020. Lapsen digioikeudet. Julkaistu 06.03.2020 - Tuottanut Pelastakaa Lapset ry. <https://www.hyvakysymys.fi/kurssi/digiaikuisena-digiviidakossa/lapsen-digioikeudet/>. Viitattu 7.12.2023.

Ylioppilaisen terveydenhuoltosäätiö. Stressinhallinta. <https://www.yths.fi/terveystieto/mielenterveys/stressinhallinta/>. Viitattu 28.9.2023.

LIITTEET

Lasten ja perheiden palvelut Helsingissä

Huomioithan ystävällisesti, että kyseinen esite on suunnattu Helsingissä asuville vanhemmille. Lasten ja perheiden palvelut saattavat olla erilaisia eri alueilla. Esitteessä olevat tiedot ovat päivitetty vuonna 2023. Lisätietoa Helsingin kaupungin lasten ja perheiden palveluista löydät tästä linkistä: <https://www.hel.fi/fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/lasten-ja-perheiden-palvelut>

Tarvitsen apua/ "Need Help?" (09 3101 5454 klo 9-12)

Kuormittavassa perhetilanteessa, paina Tarvitsen apua -nappia. Napin avulla voit pyytää matalalla kynnyksellä lapsiperheellesi apua ja oikeanlaista tukea. Autamme sinua ja teitä kuormittavassa elämäntilanteessa, sekä pienempien ja isompien lasten kasvatuspulmissa. Nappi on käytettävissä 24/7. Yhteydenottoosi vastaavat sosiaalialan ammattilaiset kolmen arkipäivän kuluessa.

Tarvitsen apua -nappi mahdollistaa, että sinun ei tarvitse asiakkaana tietää, mistä palvelusta juuri sinun perheesi hyötyisi. Ammattilaiset selvittävät sen puolestasi.

Tarvitsen apua -verkkolomake: <https://turvalomake.hel.fi/tarvitsenapua>

MAISA- verkkopalvelun kautta <https://www.maisa.fi/maisa/Authentication/Login?action=logout>

Neuvola- ja perhetyö

1. Lastenneuvola/ Maternity and child health clinic services (09 310 55530)

Lastenneuvolassa seurataan ja tutkitaan lapsen kasvua ja kehitystä, keskustellaan perheen terveystottumuksista sekä perhettä mahdollisesti askarruttavista kysymyksistä. Neuvolasta lapsi saa myös kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset vakavia sairauksia vastaan.

Näillä tapaamisilla on hyvä tilaisuus puhua kysymyksistä tai huolenaiheista jotka liittyvät lapseen tai perhe-elämään.

2. Lapsiperheiden kotipalvelu/ Home service for families with children (09 3101 5454), maksullinen (tulojen mukaan)

Kotipalvelun tarve voi kohdata kun:

- tarvitset tukea lasten hoidossa ja kasvatuksessa, tarvitset konkreettista apua arjen sujumiseen
- olet huolissasi omasta jaksamisestasi
- perheen vanhempi on sairastunut fyysisesti tai psyykkisesti
- tarvitset tilapäistä lastenhoitoapua asiointikäyntien ajaksi

Perheiden erityispalvelut

3. Lapsiperheiden sosiaaliohjaus/ Social guidance for families with children (09 3101 5454)

Lapsiperheiden sosiaaliohjaus on 0–16 -vuotiaiden lasten perheille tarkoitettua tukea, ohjausta ja neuvontaa

- erilaisissa elämäntilanteissa
- vanhemmuuteen ja lasten kasvattamisen liittyvissä kysymyksissä, uniohjauksessa
- vanhemmuuden haasteissa ja väsymyksessä, koululaisen koulussa käymättömyydessä

4. Perheneuvola/ Family counselling offices (09 3101 5454)

Kasvatus- ja perheneuvonta on tarkoitettu 0–17 -vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen.

Perheneuvolasta saa apua:

- lapsen tai nuoren kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä
- pulmallisissa perhetilanteissa
- lasta tai perhettä kohdanneissa kriiseissä

5. Terapeuttinen vauvaperhetyö/ Therapeutic work for families with infants (09 3101 5454)

Terapeuttista vauvaperhetyötä voidaan tarvita, kun läheisten tai neuvolan ja muiden perustason palveluiden tuki ei riitä. Terapeuttisessa vauvaperhetyössä tuetaan lasta odottavia ja alle yksivuotiaiden lasten perheitä, joissa on esimerkiksi:

- ahdistusta tai huolta odotusaikana tai vauvan syntymän jälkeen
- vaikeuksia vuorovaikutuksessa vauvan kanssa, itkuinen, levoton tai vaikeasti rauhoiteltava vauva
- ongelmia vauvan nukkumiseen tai syömiseen kanssa
- pulmia perheen yhteiselämässä ja arkisessa selviytymisessä

6. Pariterapia/ Couples therapy (09 3101 5454)

Pariterapia on tarkoitettu lapsiperheille, joilla on parisuhteeseen liittyviä ongelmia. Ongelmia voivat olla esimerkiksi:

- parisuhteen kriisit perheen eri kehitysvaiheissa, vuorovaikutus- ja kommunikaatiovaikeudet parisuhteessa
- uskottomuus ja erouhka
- uusperheongelmat

7. Neuvolan psykologipalvelut/ Child health clinic psychologist services

Psykologi voi tukea lapsen kehitystä ja auttaa havaitsemaan lapsen mahdolliset kehitykselliset ongelmat varhaisessa vaiheessa.

- kehitystason selvittämiseksi, tukitoimien arvioimiseksi
- lapselle harkitaan erikoissairaanhoidon tutkimuksia

8. Lasten puheterapiapalvelut/ Children's speech therapy

Puheterapian tavoitteena on vahvistaa lapsen ja nuoren puheen, kielen ja kommunikaation kehitystä sekä ehkäistä oppimisvaikeuksia.

- Vaikeus tuottaa tai ymmärtää puhetta
- pulmallisissa perhetilanteissa

9. Perheoikeudelliset palvelut/ Family law service (09 310 5015)

- Isyys- ja äitiysasiat
- elatus-, huolto- ja tapaamissopimusasiat
- adoptioasiat

Lastensuojelu ja perhesosiaalityö

10. Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki/ Service needs assessment and support for families with children (09 310 5015)

Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki on tarkoitettu lapsille ja perheille, joilla on vaikeasti kuormittava elämäntilanne ja tuen tarve.

Palvelujen tarvetta arvioidaan, jotta lapsi tai perhe saisi sopivan avun. Perheelle tarjotaan ohjausta ja neuvontaa sekä välitöntä tukea ja apua.

- lapsen kasvatukseen liittyvät ongelmat, lapsen oireet, vanhempien väsymys
- Perheen keskinäiseen vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat, vaikea taloudellinen tilanne
- päihteiden käyttö perheessä, mielenterveysongelmat.

11. Lastensuojelu ja perhesosiaalityö/ Child welfare services (09 310 5015)

Lastensuojelun tehtävänä on lapsen oikeuksien turvaaminen sekä vanhempien ja muiden huoltajien tukeminen kasvatustehtävässä. Ensisijaisesti pyritään siihen, että lapsi tai nuori voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan.

- vanhemmuuden ongelmat, lapsen sairaus,
- murrosiän haasteet, perheen vuorovaikutusongelmat tai päihteet.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus

12. Kouluterveydenhuolto/ School health care

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu oppilaiden terveydenhoito, terveysneuvonta, erikoistutkimuksiin ohjaaminen ja koulujen terveydellisten olojen valvonta.

13. Varhaiskasvatus (päiväkotii)/ Early childhood education (daycare)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä. Helsingissä varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, kerhoissa ja leikkipuistojen avoimena toimintana.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestävät yksityiset päiväkodit ja yksityinen perhepäivähoito, jotka tuovat oman lisänsä varhaiskasvatuksen palveluvalikkoon erilaisilla kieli- ja pedagogisilla painotuksilla.

14. Esiopetus (esikoulu)/ Preschool education

Esiopetusta annetaan vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Sitä annetaan neljä tuntia päivässä koulujen toiminta-aikoina. Esiopetus edistää ja tukee lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä mahdollistaa joustavan siirtymisen esiopetuksesta kouluun. Esiopetuksessa luodaan hyvä pohja lapsen elinikäiselle oppimiselle.

Esiopetuksen työtavoissa otetaan huomioon lapsen kokonaisvaltainen tapa oppia ja toimia leikkimällä, liikumalla, kokeilemalla, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

15. Perusopetus (koulu)/ Primary education (school)

Perusopetus alkaa Suomessa sinä vuonna, kun lapsi täyttää 7-vuotta. Kaikkien lasten, jotka asuvat Suomessa vakinaisesti, täytyy osallistua perusopetukseen. Peruskoulussa on yhdeksän luokkaa. Lisäksi käytössä ovat valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet sekä paikalliset opetussuunnitelmat.

Helsingin kaupungin lapsiperhepalvelut

Tarvitsen apua/ "Need Help?" (09 3101 5454 klo 9-12)

Kuormittavassa perhetilanteessa, paina Tarvitsen apua -nappia. Napin avulla voit pyytää matalalla kynnyksellä lapsiperheellesi apua ja oikeanlaista tukea. Autamme sinua ja teitä kuormittavassa elämäntilanteessa, sekä pienempien ja isompien lasten kasvatuspulmissa. Nappi on käytettävissä 24/7. Yhteydenottoosi vastaavat sosiaalialan ammattilaiset kolmen arkipäivän kuluessa.

Tarvitsen apua -nappi mahdollistaa, että sinun ei tarvitse asiakkaana tietää, mistä palvelusta juuri sinun perheesi hyötyisi. Ammattilaiset selvittävät sen puolestasi.

Tarvitsen apua -nappi sivulla: <https://turvalomake.hel.fi/tarvitsenapua>

1. Lastenneuvola/ Maternity and child health clinic services (09 310 55530)

Lastenneuvolassa seurataan ja tutkitaan lapsen kasvua ja kehitystä, keskustellaan perheen terveystottumuksista sekä perhettä mahdollisesti askarruttavista kysymyksistä. Neuvolasta lapsi saa myös kansallisen rokotusohjelman mukaiset rokotukset vakavia sairauksia vastaan.

Näillä tapaamisilla on hyvä tilaisuus puhua kysymyksistä tai huolenaiheista, jotka liittyvät lapseen tai perhe-elämään.

2. Lapsiperheiden kotipalvelu/ Home service for families with children (09 3101 5454)

Kotipalvelun tarve voi kohdata kun:

- tarvitset tukea lasten hoidossa ja kasvatuksessa
- tarvitset konkreettista apua arjen sujumiseen
- olet huolissasi omasta jaksamisestasi
- perheen vanhempi on sairastunut fyysisesti tai psyykkisesti
- tarvitset tilapäistä lastenhoitoapua asiointikäyntien ajaksi

Tämä on ainoa maksullinen palvelu (maksu perheen tulojen mukaan)

3. Lapsiperheiden sosiaaliohjaus/ Social guidance for families with children (09 3101 5454)

Lapsiperheiden sosiaaliohjaus on 0–16-vuotiaiden lasten perheille tarkoitettua tukea, ohjausta ja neuvontaa

- erilaisissa elämäntilanteissa
- vanhemmuuteen ja lasten kasvattamisen liittyvissä kysymyksissä
- uniohjauksessa
- vanhemmuuden haasteissa ja väsymyksessä
- koululaisen koulussa käymättömyydessä

4. Terapeuttinen vauvaperhetyö/ Therapeutic work for families with infants

Terapeuttista vauvaperhetyötä voidaan tarvita, kun läheisten tai neuvolan ja muiden perustason palveluiden tuki ei riitä. Terapeuttisessa vauvaperhetyössä tuetaan lasta odottavia ja alle yksivuotiaiden lasten perheitä, joissa on esimerkiksi:

- ahdistusta tai huolta odotusaikana tai vauvan syntymän jälkeen
- vaikeuksia vuorovaikutuksessa vauvan kanssa
- itkuinen, levoton tai vaikeasti rauhoitettava vauva
- ongelmia vauvan nukkumiseen tai syömiseen kanssa
- pulmia perheen yhteiselämässä ja arkisessa selviytymisessä

5. Pariterapia/ Couples therapy

Pariterapia on tarkoitettu lapsiperheille, joilla on parisuhteeseen liittyviä ongelmia. Ongelmia voivat olla esimerkiksi:

- parisuhteen kriisit perheen eri kehitysvaiheissa
- vuorovaikutus- ja kommunikaatiovaikeudet parisuhteessa
- uskottomuus ja erouhka
- uusperheongelmat

6. Perheneuvola/ Family counselling offices (09 3101 5454)

Kasvatus- ja perheneuvonta on tarkoitettu 0–17-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen. Perheneuvolasta saa apua:

- lapsen tai nuoren kehitykseen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä
- pulmallisissa perhetilanteissa
- lasta tai perhettä kohdanneissa kriiseissä

7. Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki/ Service needs assessment and support for families with children (09 310 5015)

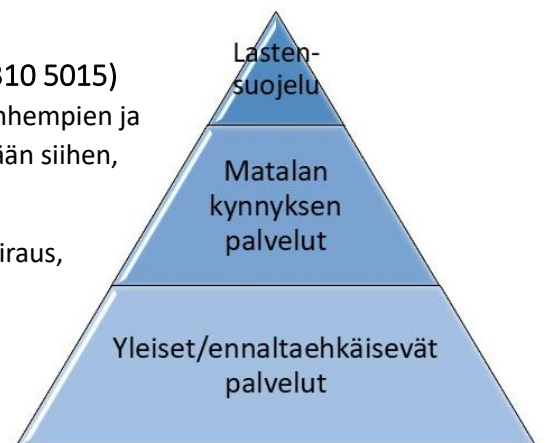
Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki on tarkoitettu lapsille ja perheille, joilla on vaikeasti kuormittava elämäntilanne ja tuen tarve. Palvelujen tarvetta arvioidaan, jotta lapsi tai perhe saisi sopivan avun. Perheelle tarjotaan ohjausta ja neuvontaa sekä välitöntä tukea ja apua.

Esimerkiksi lapsen kasvatukseen liittyvät ongelmat, lapsen oireet, vanhempien väsymys, Perheen keskinäiseen vuorovaikutukseen liittyvät ongelmat, vaikea taloudellinen tilanne, päihteiden käyttö perheessä, mielenterveysongelmat.

8. Lastensuojelu ja perhesosiaalityö/ Child welfare services (09 310 5015)

Lastensuojelun tehtävänä on lapsen oikeuksien turvaaminen sekä vanhempien ja muiden huoltajien tukeminen kasvatustehtävässä. Ensisijaisesti pyritään siihen, että lapsi tai nuori voi kasvaa ja kehittyä omassa kodissaan.

Ongelmia voivat aiheuttaa mm. vanhemmuuden ongelmat, lapsen sairaus, murrosiän haasteet, perheen vuorovaikutusongelmat tai päihteet.

Helsingin kaupungin varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus

9. Kouluterveydenhuolto/ School health care

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu oppilaiden terveydenhoito, terveysneuvonta, erikoistutkimuksiin ohjaaminen ja koulujen terveydellisten olojen valvonta.

10. Varhaiskasvatus (päiväkoti)/ Early childhood education (daycare)

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on suojella ja edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä. Helsingissä varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa, kerhoissa ja leikkipuistojen avoimena toimintana.

Yksityistä varhaiskasvatusta järjestävät yksityiset päiväkodit ja yksityinen perhepäivähoito, jotka tuovat oman lisänsä varhaiskasvatuksen palveluvalikkoon erilaisilla kieli- ja pedagogisilla painotuksilla.

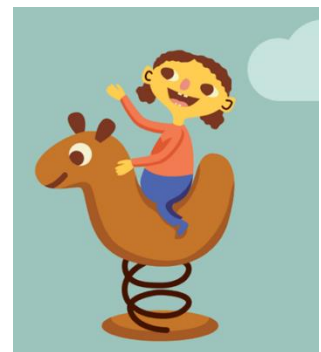
11. Esiopetus (esikoulu)/ Preschool education

Esiopetusta annetaan vuotta ennen oppivelvollisuuden alkamista. Sitä annetaan neljä tuntia päivässä koulujen toiminta-aikoina. Esiopetus edistää ja tukee lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä mahdollistaa joustavan siirtymisen esiopetuksesta kouluun. Esiopetuksessa luodaan hyvä pohja lapsen elinikäiselle oppimiselle.

Esiopetuksen työtavoissa otetaan huomioon lapsen kokonaisvaltainen tapa oppia ja toimia leikkimällä, liikkumalla, kokeilemalla, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

12. Perusopetus (koulu)/ Primary education (school)

Perusopetus alkaa Suomessa sinä vuonna, kun lapsi täyttää 7 vuotta. Kaikkien lasten, jotka asuvat Suomessa vakinaisesti, täytyy osallistua perusopetukseen. Peruskoulussa on yhdeksän luokkaa. Lisäksi käytössä ovat valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet sekä paikalliset opetussuunnitelmat.

Helsinki City family services

Tarvitsen apua/ "Need Help?" (<https://turvalomake.hel.fi/tarvitsenapua> tai 09 3101 5454 klo: 9-12)

If you feel overwhelmed at home with your family, click on the 'Need help?' button! The button offers a low-threshold way of requesting help and the right kind of support for your family. We will help you in taxing life situations and with upbringing challenges related to children both big and small. The button is available 24/7.

After pressing the button, you will be contacted by social welfare professionals within three working days. Thanks to the 'Need help?' button, **you as a customer do not need to know which service is best suited for your family: the professionals will make these determinations for you.**

The 'Need help?' button is available at: <https://turvalomake.hel.fi/tarvitsenapua>

1. Lastenneuvola/ Maternity and child health clinic services (09 310 55530)

Staff perform regular check-ups on pregnant women and growing children to monitor their progress and keep track of developmental milestones. Vaccinations are also administered at this time, according to the national vaccination program. These appointments are a great opportunity to discuss any questions or concerns customers may have about their children, roles or family life.

2. Lapsiperheiden kotipalvelu/ Home service for families with children (09 3101 5454)

A need for home services might arise if:

- you need support in taking care of and bringing up your children
- you need tangible help for a smoother everyday life
- you are concerned about your own coping
- a parent in the family is mentally or physically ill
- you need temporary childcare services so you can take care of personal matters.

This service is the only one with a payment (according to income)

3. Lapsiperheiden sosiaaliohjaus/ Social guidance for families with children (09 3101 5454)

For families with children between the ages of 0-16

Social guidance for families with children is support, guidance and advice intended in relation to

- various situations in life
- parenting and upbringing issues
- sleep guidance
- parenting challenges and fatigue
- school absences

4. Terapeuttinen vauvaperhetyö/ Therapeutic work for families with infants

Therapeutic work for families with infants may be necessary when the support provided by loved ones or the maternity and child health clinic and other basic services are no longer sufficient. Therapeutic work for families with infants supports expecting families and families with a child under the age of one with, for example:

- anxiety or concerns during pregnancy or after childbirth
- difficulties related to interacting with the baby
- a frequently crying, restless or difficult to calm down infant
- problems related to sleeping and feeding
- problems in the family's private life and everyday coping.

5. Pariterapia/ Couples therapy

Couples therapy is meant for families that have problems related to the parents' relationship. Such problems can include:

- relationship crises in the family's different development stages
- interaction and communication difficulties in the relationship
- infidelity and the risk of separation
- patchwork family problems.

6. Perheneuvola/ Family counselling offices (09 3101 5454)

Upbringing and family guidance services are intended for children between the ages of 0-17 and their families.

The Family Counselling Office provides help with:

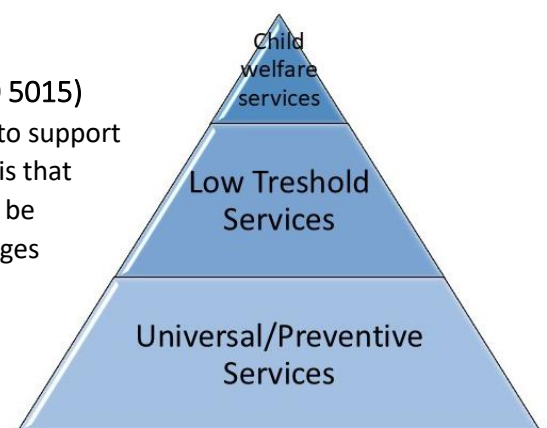
- issues related to the development and upbringing of children and adolescents
- problematic family situations
- crises affecting a child or family

7. Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki/ Service needs assessment and support for families with children (09 310 5015)

The need for basic services and Child Welfare Services is assessed together with the child and family and as multidisciplinary collaboration. Factors that may cause strain include problems related to the child's upbringing, the child's symptoms, the parents' fatigue, problems related to interaction between family members, a difficult financial situation, substance abuse in the family, mental health problems and other problems related to everyday life.

8. Lastensuojelu ja perhesosiaalityö/ Child welfare services (09 310 5015)

The purpose of child welfare services is to protect the child's rights and to support parents and other guardians in their educational task. The primary goal is that the child/youth can grow and develop in their own home. Problems can be caused by, for example, parenting problems, a child's illness, the challenges of adolescence, family interaction problems, or intoxicants.

Early childhood education, preschool and primary education in the city of Helsinki

9. Kouluterveydenhuolto/ School health care

School health care includes health care for pupils, health advice, referral for special examinations and monitoring of school health conditions.

10. Varhaiskasvatus (päiväkoti)/ Early childhood education (daycare)

The task of early childhood education is to protect and promote children's right to a good and safe childhood and to support the conditions for the child's learning. In Helsinki, early childhood education is organized in kindergartens, family day care, clubs and as an open activity in playgrounds.

Private early childhood education is organized by private kindergartens and private family day care, which add their own addition to the early childhood education service menu with different language and pedagogical emphasis.

11. Esiopetus (esikoulu)/ Preschool education

Pre-school education is given one year before compulsory schooling begins. It is given four hours a day during school hours. Preschool promotes and supports the child's growth, development and learning conditions and enables a flexible transition from preschool to school. Preschool education creates a good foundation for a child's lifelong learning.

The working methods of preschool education take into account the child's holistic way of learning and acting by playing, moving, experimenting, interacting with other children and adults.

12. Perusopetus (koulu)/ Primary education (school)

Basic education in Finland starts the year a child turns 7. All children who live in Finland permanently must participate in basic education. There are nine classes in elementary school. In addition, national curriculum basics and local curricula are used.

PALKINTOTAULUKKO

-----TAIDON HARJOITTELU

KUKA SAA PISTEEN:-----

MISTÄ SAA PISTEEN:-----

(MÄÄRITTELE TARKASTI)

VäLIPALKKIO

ALOITA Tästä

HYVIN MENEE!

VäLIPALKKIO

VäLIPALKKIO

VäLIPALKKIO

TSEMPPIÄ!

VäLIPALKKIO

ONNEA, LOPPUPALKKIO!

JEE, OSAAT JO UUDEN TAIDON!

VäLIPALKKIO

MARIA KOIVISTO 2023

Tunnemittari

Mistä saa apua mielen hyvinvointiin?

Oma terveysasema

Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupiste MIEPPI

Myllypuron Mieppi

Jauhokuja 4 p. 09 310 26830 maanantai- torstai klo.12–14. Iman ajanvarausta keski-
viikkoisin klo.8.30–15.

Kalasataman Mieppi

Työpajankatu 14 A p. 09 310 32656 maanantai–keskiviikko klo 13–14. Ilman ajanvarausta TORSTAI
kello 12-14:30.

Haagan Mieppi

Hopeatie 6 p. +358 9 310 37727 maanantai–torstai klo 12–14. Ilman ajanvarausta KESKIVIKKO kello
10–14.

Mielenterveysseura

Lyhytaikaista keskusteluapua ilmaiseksi, ilman lähetettä.

Ajan voit varata soittamalla ajanvaraukseemme **puh. 09 41350 510**.

SOS-kriisikeskus Helsingissä tarjoaa lyhytkestoista keskusteluapua kriisistä sel-
viytymisen tueksi. Vastaanotolle voi tulla yksin, puolison kanssa tai perheenä.

Tukea ja apua tarjotaan myös maahanmuuttajille suomeksi, ruotsiksi, englanniksi tai tarvittaessa tulkin väli-
tyksellä. Lähetettä ei tarvita. Keskustelut ovat maksuttomia ja luottamuksellisia. Voit asioida halutessasi ni-
mettömästi.

Kuvat: Pixabay, piirrokset Maria Koivisto

Todistus osallistujille

TODISTUS

on osallistunut
Vanhempana
Suomessa-
ryhmätapaamisiin

Ryhmän tavoitteena on lisätä vanhempien tietoa ja ymmärrystä vanhemmuudesta Suomessa, sekä vahvistaa luottamusta toimia vanhempana Suomessa.

Ryhmän ohjaaja

Paikka
Aika